

PORTFÓLIÓ

JAKABNÉ KISS ÉVA

**Állatasszisztált pedagógiai fejlesztő tevékenység
területen pedagógus szakvizsgára felkészítő szakirányú
továbbképzési szak**

**Kaposvár
2023**

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

**Állatasszisztált pedagógiai fejlesztő tevékenység
területen pedagógus szakvizsgára felkészítő
szakirányú továbbképzési szak**

Portfólió

Belső konzulens: Dr. Molnár Marcell
egyetemi docens

Készítette: **Jakabné Kiss Éva**
I78T2D
levelező tagozat

Intézet/Tanszék: **Neveléstudományi Intézet**
Pedagógus-továbbképzési Központ

Kaposvár
2023

1. SZAKMAI HÁTTÉR	4
1.1. Szakmai életút.....	4
1.2. SZEMÉLYES INDÍTTATÁS, ELVÁRÁSOK A KÉPZÉssel KAPCSOLATBAN	5
1.3. ÖNÉRTÉKELÉS	6
1.4. CÉLOK, FELADATOK A KÉPZÉS SORÁN.....	8
2. A SZAKMAI FEJLŐDÉST ELŐSEGÍTŐ TANULÁSI EREDMÉNYEK	9
2.1. Kompetenciák bemutatása.....	9
2.1.1. Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás	9
2.1.2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és megvalósulásukhoz kapcsolódó önreflexiók.....	9
2.1.3. A tanulás támogatása	10
2.1.4. A tanulók személyiségének fejlesztése.....	11
2.1.5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése.....	12
2.1.6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése.....	13
2.1.7. A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja.....	14
2.1.8. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás	14
2.1.9. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért.....	15
2.2. A KÉPZÉSEN TANULTAK BEÉPÍTÉSE A SZAKMAI MUNKÁBA	16
2.2.1. Az állatasszisztált munka tudományos háttere	16
2.2.2. Add a mancsod! – Doktor Mancsok Alapítvány (állattal asszisztált terápiás munkát végző szervezet) bemutatása.....	19
2.2.3. A kutya gondozása, védelme, szociális és kognitív képességei	23
2.2.4. Az állatasszisztált pedagógia létjogosultsága, intézménybemutató	29
2.2.5. A tanulói csoport bemutatása.....	34
2.2.6. Esetbemutató, egyéni fejlesztési terv	37
2.2.7. Tanórai tervezet állattal asszisztált foglalkozásról	45
3. TOVÁBBI TANULÁSI ÉS FEJLŐDÉSI CÉLOK	52
4. FELHASZNÁLT IRODALOM.....	53
5. MELLÉKLETEK.....	53

1. Szakmai háttér

1.1. Szakmai életút

„Életed útját magad választod. Válassz hát úgy, ha egyszer elindulsz, nincs már visszaút!”

Kodály Zoltán¹

Életünk során sokszor választás elé kerülünk. Én először a gimnáziumi tanulmányaim végén, érettségi előtt kerültem ebbe a helyzetbe. Három dolog volt biztos az életemben: gyermekek, a zene és az állatok szeretete.

1999-ben felvételt nyertem a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola ének-zene tanár és tanító szakára. Elkezdve a féléveket mind közelebb kerültem a szakmához, egyre jobban éreztem, hogy ez nekem való. A főiskolán nagy szaktudású tanáraink voltak, a gyakorlati időket szerettem a legjobban. Akkor tudatosult bennem, hogy nagyon nehéz szakmát választottam, de tele van szépséggel. El sem tudtam képzelni magam másik szerepben.

2003-ban kézhez kaptam első okleveletem. Szerencsés voltam abban az időben, hiszen tanári, tanítói álláshely szinte nem volt sehol, de sikerült elhelyezkednem a Zirci Városi Zeneiskolában, ahol elméleti zenei tárgyakat oktattam. A főiskola utolsó tanévében már munkát vállaltam a zirci Reguly Antal Szakképző Iskola és Kollégiumban, mint ének-zene tanár. A zeneiskola mellett 5 évig dolgoztam ebben az intézményben, ahol sok tapasztalatot szereztem a nevelés terén.

2003-2006 között pedagógia szakot végeztem gyermek- és ifjúságvédelmi szakirányon az egri Eszterházy Károly Főiskolán. Ezt a diplomámat közvetlenül nem volt alkalmam használni.

2008-ban majd 2010-ben megszületettek a fiaim. 2012-ben újra munkába álltam, mint intézményegység-vezető. Az alapfokú művészeti iskola irányítása lett a feladatom a zirci III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskolában. Szakmai munkám támogatása érdekében 2013-2015 között elvégeztem a Pannon Egyetem közoktatási vezető és pedagógus szakvizsga szakirányú továbbképzését. Az

¹ <https://www.citatum.hu/idezet/5581>; letöltés dátuma: 2022. 11. 22.

iskolában a vezetői feladatok mellett szolfézt és ének-zene tantárgyat tanítottam a gimnáziumi osztályokban. 2017-ben elkezdtem az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Savaria Egyetemi Központ által hirdetett ének-zene tanári mesterképzést. Erre a szintemelő képzésre az motivált, hogy szerettem volna felfrissíteni tudásomat, gyarapítani szaktárgyi ismereteimet.

2018. január 2-ig voltam intézményegység-vezető, innentől a Zirci Reguly Antal Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskolában vállaltam napközis nevelői állást. A zene tanításától nem szakadtam el, mert a tanóráimat megtartottam. Eddig minden korosztályban tanítottam szolfézt. A legközelebb viszont a kisiskolás korúak álltak mindig. Ekkor nyílt először lehetőségem, hogy a régóta dédelgetett vágyamat beteljesítsem.

1.2. Személyes indíttatás, elvárások a képzéssel kapcsolatban

2019 szeptemberében kezdtem el tanítani a Veszprémi Deák Ferenc Általános Iskolában. Napközis nevelőként nem éreztem magam teljesnek. Valami hiányzott. Így egy olyan iskolát kerestem, ahol hasznát tudják venni az eddigi ismereteimet és alsó tagozaton tudok dolgozni. Ebben az iskolában tanítópárban dolgozunk, tantárgycsoportonként oktatunk, ami azt jelenti, hogy magyar irodalmat és nyelvtant, ének-zenét, vizuális kultúra és etika tantárgyat tanítok. A tanóráim többi részét pedig délutáni foglalkozások, napközi teszi ki. Jelenleg másodikos osztályunk van.

A 2021/22-es tanévet első osztállyal kezdtük. A hátunk mögött 2 év volt, amit a járványhelyzet súlyosbított. Addig minden évben voltak beiskolázási programok, melyeken a munkatársak valamennyire tájékozódni tudtak a következő tanévben iskolát kezdő gyermekekről. Nekünk viszont nem volt alkalmunk megismerni a hozzánk érkező kis óvodásokat. Szomorúan tapasztaltuk, hogy milyen önállótlán, bizonytalan, lelkileg labilis, alapvető ismereteket nem tudó tanulókat kell bevezetni a számok és a betűk csodás világába.

Többségi iskolaként az integráció nehézségeivel is szembe kell nézni. Tudjuk, hogy nagy szakemberhiány van, így gyakran ezt a feladatot a pedagógusok egyedül végzik. Gondot jelent ezekben az iskolákban az is, hogy a tanítók kellő előzetes, a tanulókra vonatkozó információk hiányában kezdenek el dolgozni egy tanulócsoporthal, a gyerekek sokszor belecsöppennek egy 30 fős osztályba. Megesik, hogy a szülők számára is az első,

gyermekét érintő problémákra először a tanítók hívják fel a figyelmet. A mi tanulócsoportunkban egyértelműen látszott a 2 óvodai felkészítő év hiánya a vírushelyzet miatti bezárások következményeképp.

Nagyon nehéz és küzdelmes tanéven vagyunk túl. Folyamatosan kerestem azokat az utakat, amik segíthetnek abban, hogy az integráció zökkenőmentesebb legyen. Kolléganőm komplex mozgásfejlesztéssel, én pedig a zenei neveléssel próbáltam a hátrányokat kompenzálni. Kudarok nem kerültek el, így kerestem egy olyan lehetőséget, amiben jól érzem magam és diákjaimnak segíteni tudok. Ekkor találtam rá erre a képzésre.

1.3. Önértékelés

Az oktatás helyzete folyamatosan változik, a nevelési-oktatási intézményekbe érkező gyerekek képességi és készségei különbözőek. Nehéz eleget tenni a kor kihívásainak. Rohanó világunk egy nyugvópontja lehet visszanyúlni a természethez, a gyökerekhez. A mai kor emberét nem kerülik a kihívások és sajnos a kudarcok sem. Így van ez a pedagógusokkal is. Egyre nagyobb a társadalmi nyomás, egyre magasabbak a szülők és a társadalom elvárásai. Minden nap szembesülünk azzal, hogy amit otthon kellene elsajátítani a gyermekeknek, az hiányzik, az intézményektől és a pedagógusoktól várják el, hogy minden dolgot megtanítsanak, ne kezeljük külön a kisiskolást, de vegyük figyelembe a képességeit és a készségeit. Valljuk be, ez a kettő dolog ellentétes. A nevelők sok kritikát kapnak a szülőktől, és gyakran nem tekintik partnernek őket. Velem is így történt. Sok kudarc ért, amikből nehéz volt kiutat találni. Szeptemberben viszont elkezdtem ezt a képzést, melytől új impulzusokat kaptam.

Hiszek abban, hogy ha az állatokat bevonjuk a pedagógiai folyamatokba, akkor az intézményekben egy befogadó, elfogadó, motiváló légkör alakulhat ki, ahova szívesen jár be gyerek és felnőtt egyaránt.

1. táblázat: SWOT analízis

	<i>Erősségeim</i>	<i>Gyengeségeim</i>
	<i>Belső tényezők</i>	<i>Külső tényezők</i>
	+ Állatszeretet + Többszintű szakmai előképzettség pedagógiai területen + Kutyás terápiában rejlő fejlesztéssel kapcsolatos elméleti és gyakorlati tudás + Innovációra törekvő szemlélet a pedagógia minden területén + Érdeklődés felkeltése az állattal asszisztált pedagógia felé, lelkesedés + Elkötelezettség az integrált és inkluzív neveléssel	– Kevés ismeretem van a kutyákon kívül más állat alkalmazhatósága terén az állattal asszisztált pedagógiában – Állatokkal kapcsolatos ismereteim hiányosak – Macskákkal történő terápiás alkalmazhatóság formáit, vizsgaszabályzatot nem ismerem – Megfelelő időbeosztás
	<i>Lehetőségeim</i>	<i>Veszélyeim</i>
	+ Állatasszisztált fejlesztőpedagógusi szakvizsga megszerzése + Kapcsolatok terápiás állatokat pedagógiai, fejlesztő célra alkalmazó egyesületekkel, alapítványokkal + Mesterpedagógusi minősítés megszerzése fejlesztő, innovatori minőségben + Állatvédelmi szervezetekkel való kapcsolattartás, az elkövetkezendő nemzedékek nevelése az állatok tiszteletére, szeretetére, természet védelmére	– Nem ismerem kellőképpen az állatokkal kapcsolatos törvényi szabályozást – Nem tudok elég időt fordítani kutyám és macskám terápiás vizsgára való felkészítésére – Megfelelő anyagi fedezet megteremtése állataim ellátására, gondozására, képzésére, vizsgáztatására – Saját további képzéseim finanszírozása anyagi téren, rá fordítható idő hiánya

1.4. Célok, feladatok a képzés során

Célomul tűztem ki, hogy olyan ismeretek szerezzek, amelyekkel segíthessek a gyerekek integrációjában, képességeiket, készségeiket előhozzam, fejlesszem. A képzés elvégzésével lehetőségem nyílik arra, hogy a társállatok segítségével a gyermekek szorongását oldva az új ismereteket játszva átadjam. A kutyát tartom legalkalmasabbnak céljaim elérésére. Ennek érdekében szeretném a kutyámat kiképezni, terápiás kutya és felfevezető vizsgát tenni. Ezzel az iskolánkban folyó nevelő munkát kívánom támogatni állatasszisztált tanórákban való aktív közreműködéssel. Februárban egy új lehetőség talált rám: megismertem a macskák terápiás alkalmazásainak lehetőségeit. Kaptam egy maine coon fajtájú cicát, akit szeretnék képezni állattal asszisztált tevékenységekre.

2. A szakmai fejlődést elősegítő tanulási eredmények

2.1. Kompetenciák bemutatása

2.1.1. Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás

Az iskolai dokumentumokat tanulmányozom munkám során. Tisztában vagyok a törvényi szabályozással, átnéztem az iskola Szervezeti és működési szabályzatát, Pedagógiai programját, valamint a Házi rendet. Eddigi pályám során sikeresen alkalmazkodtam minden változáshoz tekintve, hogy összetett iskolatípusban dolgoztam. Tudásom, tudásátadásom tökéletesítése érdekében több képzést is elvégeztem. Erre a képzésre azért jelentkeztem, hogy segítsen az iskolánkba érkező, illetve oda járó gyerekeket abban, hogy az állatok bevonásával szorongások minimálisra csökkentésével történjen meg a beilleszkedés. Valamint a saját munkámat kívánom segíteni és nem mellesleg a kollégáimat szeretném támogatni. Ez alatt a képzés alatt ismertem meg az Állatvédelmi törvényt, etológiai, zoopedagógiai, gyógypedagógiai tudással gazdagodtam. Betekintést nyertem a lovas-, kutyás terápia adta lehetőségekbe, elsajátítottam a terápiás állat kiválasztásának feltételeit.

2.1.2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és megvalósulásukhoz kapcsolódó önreflexiók

Tanítóként a munkám során a tervezési folyamatoknál figyelembe kell vennem több dokumentumot, mely az iskolai nevelést-oktatást befolyásolja. A tanulócsoportok korszinten különbözőek, de egy évfolyamon belül a gyerekek eltérő tudásszinttel, képzési, érési, fejlettségi szinttel rendelkeznek, melyhez alkalmazkodni kell.

Az általános iskolai nevelést-oktatást alapvetően a 2011. évi CXCV. törvény határozza meg. Ehhez igazodva helyi szinten az oktatási intézmények pedagógiai programjai vonatkoznak az oktatásban résztvevő szereplőkre. Ez a dokumentum tartalmazza a nevelő-oktató munka alapelveit; pedagógiai feladatokat a személyiségfejlesztéssel, a közösségfejlesztéssel, egészségfejlesztéssel kapcsolatosan; a pedagógusok feladatait az életkori sajátosságoknak megfelelően teljesítő és az attól eltérő nevelési igényű tanulók esetében; az együttműködés és a kapcsolattartás formáit; a vizsgák és felvétel-átvétel szabályait, valamint a helyi tantervet. Az utóbbiban meghatározzák a kerettantervet, melyet alkalmaz az iskola, az óraszámokat, tankönyveket, ellenőrzés, számonkérés,

otthoni felkészülés rendjét, a tanulók fizikai állapotának mérését, egészség- és környezeti nevelési, esélyegyenlőségi elveket.

Iskolai vezetőmmel való konzultációk során szeretném jobban megismerni az iskola szabályozó dokumentumait, hogy nagyobb rálátásom legyen az intézmény belső világára. Szeretnék úgy átdolgozni a pedagógiai programot, mely során belekerül a dokumentumba a természetvédelem, ezen belül az állatvédelem, ezeken túl pedig az állatasszisztált foglalkozások tartásának lehetősége, ezzel is segítve a gyerekek és a pedagógusok munkáját. Azt a célt tűztem ki, hogy egy olyan átfogó programot dolgozzak ki, amely az állatok segítségével könnyíti a gyerekek beilleszkedését, tanulásuk során oldja a szorongásukat, a pusztai jelenlétükkel az állatok tiszteletére és védelmére látens módon rávezetni az oktatásban résztvevő szereplőket. Nem mellesleg segítségére lehetne a program a pedagógusok burnout jelenségének megelőzésére.

2.1.3. A tanulás támogatása

Munkám során mindig figyelembe veszem a tanulócsoport életkori sajátosságait. Tanítóként az alsó tagozatos diákok nagy fejlődésen esnek át, a pici óvodásból elér a kiskamasz korig. Egy korosztályon belül eltérő fejlettségi szinttel rendelkeznek. Az iskolaérettség egyre későbbre tehető, aminek az előzménye a járványhelyzet miatti lezárások. Még pontosan nem tudják, de természetesen mi a bőrünkön érezzük hatásait.

Jelenleg 2. osztályban tanítok, ők az a korosztály, akik 2 tavaszt is otthon töltöttek a nevelési évből. Tulajdonképpen lezárásból mindjárt az iskolába csöppentek. Azt tapasztaltuk, hogy nagy hiányossággal rendelkeznek nemcsak szociális, kognitív téren, hanem az önkiszolgálás terén is. Ebben a nehezített helyzetben kellett munkához látnunk, hogy megtanítsuk írni, olvasni, számolni a tanulókat. Úgy érzem, minden eddig bevált módszer kudarc volt náluk, így új, alternatív lehetőségeket kerestem. Ének-zene tanárként zeneterápiás eszközökhöz nyúltam. Szomorúan tapasztaltam, hogy nem csak a lezárások miatt, hanem egyáltalán nem vagy csak nagyon keveset énekeltek a gyerekek, ezt a foglalkozási formát nem tartották fontosnak az óvodákban. A nagymozgások, finommotorikus képességek terén is nagy volt az elmaradásuk.

Miközben a helyzet megoldására törekedtem találtam rá erre a képzésre. Nagyon megörültem, mert úgy gondolom, hogy új szint vihetek az oktatásba, segíthetem a magam és pedagógustársaim munkáját, meg tudom könnyíteni az integrációs folyamatokat a bevitt állat által. Ez a korosztály a legfogékonyabb, és legalkalmasabb erre az alternatív pedagógiai irányra. Érdeklődők, toleránsak, tanulékonyak, így egy terápiás állat jelenléte

átsegítené őket a szorongásaikon. Munkám során a dicséret típusú jutalmazásban hiszek, viszont ez által a foglalkozási forma által motiváltabbá válnak a gyerekek. Az állattal asszisztált foglalkozások alatt nem csak fejleszteni lehetséges, hanem a tananyagot elmélyíteni, sőt szót lehet ejteni a felelős állattartásról, állatvédelemről.

2.1.4. *A tanulók személyiségének fejlesztése*

A tanulócsoporthoz, mellyel dolgozom egy 22 fős (10 lány, 12 fiú) jó körülmények között élő gyermekekből áll. Hátrányos helyzet egyik diákunknál sem áll fenn. Sajnos a járványhelyzet miatt a korosztályi elmaradások megállapítása az iskolára hárul. A tanítók az első olyan szakemberek, akik észreveszik a kisebb-nagyobb problémákat, mellyel szembesítik a szülőt. Iskolába lépéskor az első időszak a beilleszkedés, a szabályok megtanulásának időszaka a gyerek számára, a tanító néninek pedig a diagnosztizálás.

A legszembetűnőbb probléma logopédiai esetben van, ott nem maradhat el a fejlesztés, hiszen az olvasástanítás alapja a hangok helyes kiejtése. Osztályunkba sok gyermek érkezett beszédhibával, néhány gyereknek nem értettük a beszédét. A tanév során a folyamatos logopédiai megsegítés és külön foglalkozások által sokat fejlődött beszédük. Alapvetően elmondható, hogy nagyon kicsi szókinccsel rendelkeznek, ami nagy feladatot adott nekem. Véleményem szerint nem ott van a probléma, hogy nem meséltek a szülők a gyerekeknek, hanem korszakok maradtak ki (Pl: Miért?-korszak), nem alakult ki bennük az őszinte kíváncsiság érzése, nem kérdeznek. A legalapvetőbb szavakat nem értik, szóbeli kifejezőmódjuk nagyban elmarad az előző generációkétól. A 2020-ban bevezetett új NAT jelentősen lecsökkentette a tananyag mennyiségét, amely nagy segítség.

Mivel a járványhelyzet miatt lezárások voltak, így a diszlexia-prevenációs vizsgálatok elmaradtak, a gyerekeket kognitív funkciók vizsgálata nélkül a szülők beírták az iskolába. Az olvasás és írás tanítása során előjöttek problémák, így több gyermeket küldtünk el gyógypedagógus által végzett vizsgálatra. Több esetben diagnosztizáltak tanulási nehézséget a gyerekeknél. Sajnos az iskolában fejlesztés pedagógus hiánya miatt nem lehetséges, így ezek a gyerekek ellátatlanul maradnak, illetve mi teszünk meg mindent annak érdekében, hogy felzárkózzanak. Ebben a folyamatban is nagy segítséget jelentene egy terápiás állat jelenléte.

Az osztályunkba jár külföldi gyermek, mongol nemzetiségű. Ő egyértelműen külön bánásmódot igényel kiváltképp magyar nyelvből. Szépen fejlődik, minden tantárgyból jól halad. Nehézséget okoz számomra, hogy differenciáltan kell foglalkoznom sok gyermekkel az osztályban, őt magyar nyelvből egészen más metódus szerint kell tanítani, melyhez nem értek. Szeretnék ezen dolgozni, ebben fejlődni.

Egyik kislány az osztályunkba pedig szelektív mutizmussal küzd. Pedagógusokkal, felnőttekkel nem beszél, szerencsére társaival kommunikál. Ez pszichés betegség, melyet nem kezeltek, úgy jött a gyermek iskolába, hogy nem tudtunk róla, milyen nehézségekkel küzd. Szakembereknél nem jártak, így még csak most van folyamatban a vizsgálata. Szerencsére nagyon szereti az állatokat, így egy terápiás jószág oldaná a szorongásait, általa bizalmasabb viszonyba tudnánk kerülni. Jól tanul, amellettt hogy velünk nem beszél, hiszen figyelembe vesszük nehézségeit.

A képzés elvégzése után szeretnék állattal asszisztált fejlesztő foglalkozásokat tartani, révén könnyebbé tehetem az integrációs folyamatokat. Nagy szükség lenne általános iskolai szinten megvalósítani a programot, hiszen kevés vagy inkább semennyi információval rendelkeznek iskolák a hozzájuk belépő gyermekekről, hiszen a szülők azt döntenek el, melyik intézménybe íratják gyermekeiket. Ilyenkor általában szimpátia alapján döntenek, nincsenek tisztában csemetéik képességeivel, néhány esetben a szakértő diagnózisát nem juttatják el az iskolába.

2.1.5. *A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése*

Alsó tagozatos tanítóként kiemelt fontosságú feladat a közösség fejlesztése. Integráció ott kezdődik, mikor az óvodásból lett iskolás először átlépi az iskola küszöbét. A tanítónéni feladata nyugalmas, biztonságos légkör megteremtése, mely még nagyban hasonlít az óvodához. Ezen túl pedig új szabályokat kell megismertetni a nebulókkal, melyek a megváltozott szociális környezet mozgatórugói. Fontosnak tartom, hogy a tudásátadáson túl családias, nyugodt, elfogadó légkört biztosítsak tanulóim számára. Úgy gondolom, hogy ez sikerült is, hiszen osztályunkban nincsenek bántások, egymást elfogadják olyannak amilyen, együtt örülnek a másik sikereinek és együtt bánkódnak, ha valami nem sikerül a másinak. Segítséget nyújtanak egymásnak, kiállnak egymásért más tanulócsoporttal szemben. Kiváló közösséget alkotnak.

Mikor elmondta vezetőnk, hogy tanév közben jön egy új gyerek az osztályunkba, aki mongol nemzetiségű, tudtam, jó helyen lesz nálunk. A gyerekek őszinte érdeklődést mutattak felé, de tudták a határokat. Segítették mindenben, mára a közösségünk része. Gyorsan tanulja a nyelvet a gyerekek által.

Ilyen jó közösséget csak befektetett munkával lehet kialakítani, amire kezdetektől törekedtünk. Egy állat jelenléte nagyban megkönnyíti az integrációs folyamatokat. A különböző nehézségekkel küzdő gyermekeknek nagy segítség egy társállat az iskolában, hiszen oldja a szorongásukat, nem ítélkezik felettük.

2.1.6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

A pozitív megerősítés nagyon fontos a tanulóim értékelése szempontjából. Általában nem a hibákat szoktam kiemelni, hanem a jó dolgokra összpontosítok. A magatartásukat szoktam értékelni irányt mutatni a helyes viselkedés elsajátításához. Nagy segítség lenne egy társállat, hiszen ő szavak nélkül is tudja jelezni a gyerekek számára, hogy a viselkedésük milyen hatással van rá.

A pedagógiai folyamatok értékelésénél gyakran alkalmazom a kilépőkártya módszert saját munkám értékelése szempontjából. Ez számomra is pozitív megerősítést jelent. A társállat tanórán való alkalmazása nagyon motiváló tud lenni. Ötletes feladatok állnak rendelkezésre, melyeket beépíték az állattal asszisztált tanóra menetébe. Sajnos csak egyszer volt eddig alkalmam ezzel a módszerrel irodalom órát tartani, de pozitív hatása napokig tartott. Számomra is meglepő volt azt tapasztalni, hogy milyen fegyelmezetten, érdeklődve, önfeledten végezték a feladatokat. A gyengébben olvasó gyerekek is bátran vállalkoztak szereplésre úgy is, hogy számukra idegen személyek is jelen voltak a tanórán. Ha nem volt jó a válasz, akkor nem csüggedtek, megpróbálták újra. Mivel bemutató óra volt, így jelen volt több munkatársam, de a terápiás kutya jelenléte engem is megnyugtatott, izgalom nélkül tartottam meg a tanórát. Biztosan tudom, hogy az akkor elsajátított ismeretek jobban rögzültek a tanulóknál, mint a többi tananyag.

2.1.7. A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja

A környezeti nevelés a mindennapok része, így nagy hangsúlyt fektetünk iskolában erre a témára. Nagyon sajnálatosnak tartom, hogy 1. és 2. osztály tantárgyai közül a 2020. NAT-ból kikerült a környezetismeret tantárgy tanítása. Természetesen nyomokban megtalálható minden tárgybán, de a hiányt nem pótolja semmi. Éppen ezért igyekszünk olyan programokat hirdetni iskolánkban, amelyek a környezeti nevelést közelebb hozzák a gyerekekhez.

Az állatok védelmét kiemelten fontosnak tartom, így elkészítettem az iskola pályázatát az „Állatbarát iskola” cím eléréséhez. A képzés során sok olyan ötlet jutott eszembe, melyet meg tudtam fogalmazni az anyagban. Remélem, elnyerjük a címet, amivel a diákok motiváltabbá válnak a környezetük védelmére. Csatlakoztunk az Állatvédelmi témahéthez is, melynek keretében sok olyan oktató jellegű, ismeretterjesztő kisfilmet nézhetek meg a diákok, melyek szemléletüket formálják, új ismeretekkel is gazdagodnak. Állattal asszisztált irodalom órát tartottam, melyet a diákok nagyon élveztek, a kutya áldásos hatását pedig sokáig élvezhették.

Sok természetvédelmi kampányban veszünk részt, plakátokat készítünk, vetélkedőket szervezünk, valamint tanórák témáiba beleszójuk a környezet védelmének fontosságát. A közeljövőben tervezem társállat bevitelét a tanórákra, így közvetlenül is megvalósul ez a kritérium iskolánkban.

2.1.8. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

A kommunikáció az élet minden területén nagy fontossággal bír, de kiváltképp az iskolában, hiszen a tudásátadás legegyszerűbb formája. Emellett beszélünk a kollégáinkkal, a vezetőnkkel, a szülőkkel, az iskola védőnőjével, a fejlesztő- és gyógypedagógusokkal, és a gyermekvédelemben dolgozókkal. A többirésztű kommunikációt az évek során elsajátítottam, leginkább vezetői időszakom alatt. Természetesen az új kor, új kihívásokat szül, így folyamatosan képezem magam ezen a téren is. a megváltozott helyzethez folyamatosan alkalmazkodni kell, erre mindig törekszem.

A társadalomban végbemenő változások az iskolákat is eléri, egyre több megoldandó problémával szembesülünk. Amit iskolába lépés előtt a gyerekeknek el kellett volna

sajátítani, az gyakran nincs meg, hiányát nekünk kell pótolni. Iskolaérettség nagyon kevés gyereknél figyelhető meg. Gyakori a képességek, részképességek zavara, melyet diagnosztizálni, majd javítani kell szakembernek, de addig ez feladja a leckét a mindennapokban. Az iskolában egy társállat sok ezekből a dolgokból fakadó szorongást enyhítene. Nem csak a gyerekek szintjén figyelhető meg a változás, hanem a pedagógusoknál is. Mikor a terápiás kutyával tartottam az irodalom órát, nyoma sem volt szorongásnak, izgulásnak, kudarcnak, a vidámság, a jókedvűség, siker élménye jellemezte a légkört.

2.1.9. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

Csak azok a pedagógusok maradnak meg a pályán, akik elkötelezettek és szakmailag képzik magukat, igyekeznek új ismereteket elsajátítani. A világ változik, ehhez pedig folyamatosan alkalmazkodni kell. Pedagógusként elkötelezettnek tartom magam, és a nevelőtestületnek is annak kell lenni. Csak folyamatos képzések elvégzésével lehet fejlődni, a kor kihívásainak megfelelni.

20 éve szereztem meg az első diplomámat, azóta tanítok. Az alkalmazási körömnek megfelelően végeztem képzéseket: ének-zene tanári egyetemi szintemelő, közoktatási vezető és pedagógus szakvizsga. A pedagógia szakot érdeklődés miatt kezdetem el, az állatasszisztált fejlesztő képzést pedig a munkám kiegészítése és segítése címén. Ahogy előre haladtam a képzésben, úgy formálódott a gondolat bennem, hogy csak ezzel szeretnék foglalkozni, hiszen nagyon sok iskolán belül megoldandó feladatnak kulcsa lehet egy társállat jelenléte az intézményben. Tettem lépéseket az irányba, hogy képzett társállattal tudjak a jövőben együtt dolgozni.

2.2. A képzésen tanultak beépítése a szakmai munkába

2.2.1. Az állatasszisztált munka tudományos háttere

Az embereket és állatokat évezredekre visszanyúló viszony köti össze történetileg. Az állatasszisztált tevékenység alapja az Edward O. Wilson amerikai biológus által 1984-ben leírt biofilia hipotézis, mely alapján az ember, genom 99%-ban a természetes közeghez alkalmazkodik, függ a környezetétől, evolúciós viszony fűzi hozzá. A feltevés szerint genetikailag az emberekbe van kódolva a természetes környezethez való ragaszkodás. A maradék 1%-ban a mai korhoz alkalmazkodik genetikánk, de ez a folyamat nagyon lassú.

Közel 40 000 éve házasították a kutyát, melynek higgadt viselkedése minket is nyugalommal ölt el. A kutya alkalmazkodott az emberhez, a humánus pedig a megváltozott környezet hatásához úgy, hogy figyelme lecsökkent, hiszen az állat átvette ezt a szerepet, mert az érzékszervei jobbak. Az ember az állat viselkedéséből következtetett a veszélyre. Bizonyos helyeket azért tartunk szépnek és megnyugtatónak, mert élelmet, menedéket nyújtottak számunkra.

Az ember-állat kapcsolatával nem olyan régóta foglalkoznak az anthroozológia tudományon keresztül. Megfogalmaznak többféle típust kulturális sokféleség szempontjából:

1. Először mindenkinek egy olyan kép ugrik be, ahol az okos kutya nézi a gazdáját.
2. Viszont vannak olyan kultúrák, leginkább a távol keleten, ahol az eb elfogyasztása teljesen elfogadott.
3. Aztán amit nálunk, Európában gazdasági haszonállatként tartunk – például a szarvasmarha – azt más országokban szent állatnak tekintik.
4. Vannak a „nem szeretem” állatokhoz fűződő kapcsolataink, például a hullófajok.
5. Továbbá a vadon élő állatokhoz fűződő kapcsolatok.

A kapcsolat típusait történeti szempontból vizsgálva 5 időszakra oszthatjuk:

1. Az egység időszaka: nem volt különbség az ember és az állat között, az ember a természet része volt. Az Australopithecus már eszközöket használt, amit megmunkált, alkalmanként hajtóvadászkat rendezett.

2. Az állat, mint táplálék, ellenfél, versenytárs időszaka: a Homo habilis már olyan eszközöket használt, amellyel nagyobb termetű állatokat is el tudott ejteni. Az agya fejlődött, képes volt az állatok megfigyelésére, állandó tanyahelyei lettek, megváltozott az életmódja, az természethez való viszonya, tudott védekezni annak hatásai ellen. A Homo heidelbergensis és a Homo neanderthalensis fejlődésének hajtóereje az agresszió volt. Ebben az időszakban csatlakozott az emberhez a kutya, amelynek a fegyverrendszerbe való integrálása nagy előrelépést jelentett. Érzékszerveik hiányosságait az eb érzékszervével pótolva távolról is sikeresek lettek.

3. Az állat, mint ellenség időszaka: az ember technológiai fejlődésen megy keresztül, kialakul a mezőgazdaság, mellyel nagy mennyiségű táplálékot tudnak előállítani. Ennek következtében az emberi populáció megnő, önellátó városok jönnek létre. Az állatok viszont ellenségekké váltak, mert elpusztították a terményeket.

4. Az állat, mint erőforrás időszaka: a bálnavadászattal kezdődött a római korban. Az elejtett állat minden részét felhasználták. Ahogy fejlődtek a fegyverek az addig kiegyensúlyozott esélyek mérlege az ember irányába lengett ki.

5. Az állat, mint védendő társ: elérkeztünk végül a mai kor emberéhez, mely rájött arra, hogy nem szabad kipusztítani az egyes állatfajokat. Sajnos erre az időre elég sok állatfajt sikerült teljesen eltüntetni a Föld színéről. Sikertörténet Magyarországon a hódok visszatelepítése, valamint a Przevalszkij-ló tenyésztése a Hortobágyon.

Az emberek ragaszkodnak az állataikhoz, kötődés alakul ki közöttük, legyen az bármilyen fajú. Társként tekintenek rájuk, óvják, védik őket. Egyre jobban tisztelik az állatokat, hiszen rájöttek, hogy nekik nem kell megfelelni, csak a jó gazda gondosságával ellátni. Az emberekre jótékony hatással bírnak, melyet több kutatás is alátámaszt. A közelükben nemcsak pszichikai tünetek enyhülnek, hanem a fizikai fájdalmak is megszűnhetnek.

Az állatasszisztált terápia egy amerikai pszichiátertől, Boris M. Levinson-tól eredeztetik, aki az 1960-as években vizsgálta az állatok emberekre gyakorolt hatását. Munkája során azt tapasztalta, hogy a depressziós tünetek enyhültek, pácienseinek lelassult a szellemi és fizikai leépülése.

Az állattal asszisztált munka, foglalkozásnak több típusát ismerjük:

1. Állatasszisztált foglalkozás(aktivitás) során a cél az, hogy a szereplők jól érezzék magukat, meghatározott foglalkozás nemigen van, alapvetően a közérzet javítására alkalmazzák.
2. Állatasszisztált terápiát szakember végzi, a cél az, hogy adott állapotból a páciens a kiképzett társállat bevonásával kizökkentse, szorongásait, fájdalmait csökkentse.
3. Állatasszisztált pedagógia lényege, hogy köznevelési intézmények pedagógiai folyamataiba bevonják az állatokat.

Reflexió

Mindenki számára ismeretes, hogy nagy problémák vannak társadalmi szinten. Az elvárások egyre nagyobbak, melyeknek nagyon nehéz megfelelni a mai kor emberének. A tudományos háttér vizsgálatából kiderül, hogy genetikánk lassan alkalmazkodik. Így kézenfekvő számomra, hogy inkább a természetes környezetben kellene megkeresni a problémákra a megoldást, ott minden készen van. Megszületik egy gyermek, a szülők mindent megtesznek, hogy csemetéjük a legjobb körülmények között tudjon fejlődni. Gyakran megesik, hogy „túlóvják” őket, mellyel nem tudják megtapasztalni a természetes mozgásformákat, így nem tud kialakulni a védekező mechanizmus sem.

Osztályomban megfigyeltem, hogy a gyerekek nem kérdeznek, ha valamit nem értenek. Nem alakult ki bennük a természetes kíváncsiság, érdeklődés készsége. Véleményem szerint ez abból eredeztethető, hogy a „túlféltő” szülő mindent megmond, megtesz gyermekének még azelőtt, hogy ő arra rákérdezne, megtanulná saját tapasztalatai által. Ezzel korszakok maradhatnak ki a kicsik életében, például a „Mi ez?” vagy a „Miért?”. Megfigyeltem, hogy az a korosztály, amivel én dolgozom, nagyon szűk szókinccsel rendelkezik, és nem tudja a szavak jelentését. A memóriájuk is fejlesztésre szorul, hiszen mindig a szülők válaszolnak helyettük, nem kell nekik észben tartani a szavak jelentését.

A szülők által megélt „társadalmi szorongás” érzés áttevődik a gyerekekre. Nem értik, csak érzik. Amíg szüleinek képességei a problémák megoldására fejlődtek ki, addig gyermekeink szervezete ennek a szorongás-érzésnek az enyhítésére próbál választ adni. Ehhez társul a digitális információk tömkelege, ami zúdul rájuk, ha kéri, ha nem. Ezeknek a hatásoknak enyhítésére segítség lenne a köznevelési intézményekben az állatok jelenléte. Nagyban elősegítené az integrációs folyamatokat, enyhítené a szorongás

érzését gyermeknél és felnőttél egyaránt. A köznevelés szereplőit gondoskodásra, elfogadásra lehetne nevelni általuk, a tanulási folyamatokban való alkalmazásuk az ismeretek átadását megkönnyítené és hosszú távon az ez által megszerzett tudás megszilárdulna, beépülne.

2.2.2. Add a mancsod! – Doktor Mancsok Alapítvány (állattal asszisztált terápiás munkát végző szervezet) bemutatása

Állatasszisztált szervezet bemutatása során a Doktor Mancsok Alapítványra esett a választásom. Olyan szervezetet kerestem elsősorban, akinek a fő tevékenységi területük a kutyákkal asszisztált fejlesztő foglalkozások tartása, az érdeklődésem középpontjában ez a faj áll.

Mindig is nagyon szerettem az állatokat, különösen a kutyákat. Életem első igazi élménye 17 évesen ért, mikor megkaptam egy gyönyörű, fekete színű angol cocker spánielt. A család teljes jogú tagjává vált annak ellenére, hogy szüleim “a kutyának kint a helye” elv szerint szocializálódtak. Főiskolára kerülve rájuk marad a gondoskodás nagy része. Később lett egy golden retrieverünk, aki egy nagyon impulzív személyiségű kutya volt. Ekkor találkoztam először az állatasszisztált terápiával, eljutottunk Cherryvel egy Pata és Mancs Egyesületi összejövetelre. Az akkori kutyánk anyukája terápiás kutya volt, így gondoltuk, hogy alkalmas lehet esetleg ilyen foglalkozás tartására. Azonban rettentően szertelen volt, teljesen alkalmatlannak bizonyult, én pedig anyai örömök elé néztem. Később egy mentett kutyát fogadtunk örökbe. Minden kutyám életében egy ember volt a közös, aki jelenleg is nagy segítséget nyújt számomra, Skobrák Helga. Hozzá jártunk kutyakozmetikába, és ő nagy átéléssel mesélt erről a tevékenységről. Csodáltam “csodakutyáit”. A bemutatott alapítványban tevékenykedik elnök helyettesként.

Tapasztalatom szerint nem csak a sérült, idős emberek kezelésébe vonhatók be állatok, hanem a hagyományos oktatási szinteken is nagy előrelépést hozna. Az integráció a jelenlegi formájában nem működik, több szakemberre lenne szükség. Minden óvadás csoportra, iskolai osztályra jut legalább egy, de inkább több beilleszkedési-, tanulási-, magatartás zavaros vagy sajátos nevelési igényű gyermek. Nem tart ott a pedagógus képzés, hogy minden nehézséggel küzdő gyermek megkapja a neki járó fejlesztést. Azt nem várhatjuk el, hogy egy átlagos gyermekek tanítására, nevelésére szakosodott pedagógus minden problémát egyszemélyben kezelni tudjon. Tanítóként sajnos gyakran

megkapom a kritikát, hogy miért nem tudok bánni mindenféle problémával küzdő gyermekkel. Nem gondolom, hogy egyedül vagyok. Azt tapasztalom, hogy az első igazi pofont a szülők a tanítótól kapják. Az óvodában még nem mutatkoznak meg a különbségek, meg sokszor azt mondják, hogy belefér még a normarendszerükbe. Azonban az iskolába lépéssel új fejezet nyílik. Nem értek egyet feltétlenül azzal, hogy a gyermek az óvodából tiszta lappal kerüljön iskolába. Tudnunk kéne a problémákat, hogy fel tudjunk készülni rá. Számtalan esetben mi küldjük el szakemberhez a tanulót, miután már rengeteg kudarc érte velünk együtt. Persze ezt egy szülő sem viseli jól. Az évek alatt azt is megtapasztaltam, hogy eltávolítják a szülőket az iskola elől, hogy gyermekük szakvéleménnyel rendelkezzen, hiszen beíratáshoz nincs másra szükség, csak az általános dokumentumokra.

A tanító feladata figyelni, ha pedig kell, szakemberhez küldeni. Ahogy viszont egyre több az olyan gyermek, akik segítségre szorulnak valamilyen területen, a gyógypedagógus pedig kevés, egyre inkább indokolttá válik más, alternatív megoldások keresése. Így jutottam el arra az elhatározásra, hogy segítve saját munkámat elvégzem ezt a képzést. A kutyákkal van némi tapasztalatom, és úgy is gondolom, hogy egy általános iskolában velük lehet a legsokoldalúbban kihasználni az állatasszisztált pedagógiai lehetőségeket.

Olyan szervezetet kerestem, ahol elsősorban kutyákat vonnak be a terápiás munkába. A Doktor Mancsok Alapítvány fő célja terápiás kutyákkal való aktivitás, pedagógia, terápia. Állataikkal több intézményt látogatnak: iskolák, óvodák, szociális otthonok, idősotthonok, kórházak. Szeretnék népszerűsíteni ezt a tevékenységi formát, hogy minél több ember számára elérhető legyen. Szívvel-lélekkel teszik a dolgukat, hogy a mindennapok szebbek legyenek. Tudják, hogy az ember és a kutya között speciális kapcsolat van. A négylábúak képesek ráhangolódni az emberekre, átvenni az ő hangulatukat, az idős embereknek magányérzésből fakadó depresszió miatt fellépő testi és szellemi leépülését késleltetni. Gyakran találkoznak kommunikációban, szocializációban elmaradt felnőttekkel, gyerekekkel, akik a foglalkozás hatására nyíltabbá válnak.

Az állatasszisztált terápia több fajtája is megtalálható náluk:

1. Passzív kutya, mikor simogatással, csak az eb jelenlétével érhető el pozitív változás.
2. Konkrét fejlesztés, terápia, rehabilitáció, ahol megismerik a fejlesztendő területet, a célcsoportot, és kis barátjuk segítségével történik a terápia, hiszen nagy a motiváló hatás, nincs az a feladat, amit ne végeznének el a gyerekek kedvencükkel.
3. normál fejlődési menetű gyermekeknél konkrét foglalkozásokba, tanórákba vonják be a kutyákat, ahol a felelős állattartás is terítékre kerülhet a motiváción túl.

Székhelyük Gödöllőn található, de az ország több településén dolgoznak felvezető párok.

- Balogné Varga Mariann Budapesten járnak halmozottan fogyatékos, autista, down szindrómás gyerekekhez Zoéval, a golden retrieverrel.
- Halász Márta szakmai vezető Matyi nevű (labrador) négylábú barátjával Veszprém környékén dolgozik.
- Jánoska Anikó golden retrieverekkel szintén Veszprémben tevékenykedik. 2 kutyusa megérdemelt nyugdíját tölti, jelenleg 2 fiatalabb kedvencével segít óvodákban, iskolákban, szociális intézményekben.
- Kapaló Éva tiszteletbeli tagja az egyesületnek, kutyakiképzőként segíti az alapítvány munkáját. Először Fanni nevű magyar vizslájával, majd Szonja nevű angol szetterével segíti az egri intézményeket.
- Pechan Eszter terápiás szakmai vezető 2005 óta foglalkozik kutyás terápiával gyógypedagógus munkája mellett. Óraadóként oktat az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán Kutyás terápia tantárgyat. Munkahelyére, értelmileg akadályozott gyermekek, fiatalok közé és demens idős emberekhez jár kedvenceivel.
- Skobrák Helga az alapítvány elnök helyettese több golden retriever kutyával végzi segítő tevékenységét. Jelenleg idősebb kedvencei már nyugdíjas éveiket töltik, Mézivel viszont gőzerővel készülnek az előttük álló vizsgákra, hogy Zircen és környékén élőket megörvendeztethessék. Kutyáival rendszeresen jár idősök otthonába, sérült fiatal felnőttek közé, és játszóházakba.

- Tervegy Viktória a szervezet elnöke golden retriever kutyusaival jár a gödöllői intézményekbe.

- Tuza Erika a hospice terápiás munkacsoport vezetője Amerikában ismerkedett meg a hospice intézményekben megjelenő terápiás állatokkal. Spánieljeivel segíti ezt a nehéz fájdalmas időszakot átvészelni a betegeknek és családtagjaiknak. Vele készített interjú a kultúra.hu weboldalon:

<https://kultura.hu/engem-a-kutyam-elete-betegsege-es-halala-ebresztett-ra-mennyire-szeretnek-a-szuleim/>

- Veidinger Katalin gyógypedagógusként és kutyás felvezetőként tevékenykedik az alapítványban labradorjával.

- Veidinger Istvánné, Éva lakásotthonban dolgozik, Málna nevű labradorjával dolgozott évekig, most pedig egy ausztrál juhászkutya áll kiképzés alatt, akivel a továbbiakban szeretné tevékenységét folytatni Zircen és környékén.²

Reflexió

Ezek közé a remek szakemberek közé szeretnék bekerülni. Engem az állattal asszisztált pedagógia érdekel a leginkább. Jelenlegi munkahelyemen - ami egy körzetes általános iskola Veszprémben – szeretnék segíteni kollégáimnak az integrációs folyamatokban. Véleményem szerint egy kutya jelenléte hatékonyabbá tudná tenni munkánkat, motiváló, stresszoldó hatása hihetetlen eredményeket eredményezne a jövőben. Jelenleg kapcsolatban állok az Ultimátum Állatvédelmi Alapítvánnyal, ahonnan egy nagyon ígéretes pointer és beagle keverék kutyust hoztam el. Cooper nyugodt, kiegyensúlyozott, imádja a nyüzsgést és a gyerekeket. Aktív, impulzív, igazi sportos kutya, ami szerintem előny lehet normál pedagógiai helyzetben. A terápiás munkára való kiképzését ennél a szervezetenél megkezdtem, vizsga előtt állunk. Szeretném őt alkalmazni pedagógiai munkám során.

² Felhasznált segédanyag:

<https://www.doktormancsok.hu/>

<https://kultura.hu/engem-a-kutyam-elete-betegsege-es-halala-ebresztett-ra-mennyire-szeretnek-a-szuleim/>

(letöltés dátuma: 2022. 12.03.)

1. kép: Cooper Fotó: Jakabné Kiss Éva

2.2.3. A kutya gondozása, védelme, szociális és kognitív képességei

A pedagógiai munkámat kutyákkal szeretném segíteni. Alsó tagozatos tanítónőként dolgozom Veszprémben egy többségi általános iskolában. A mostani gyerekek többsége szenved valamilyen problémától. Az integráció megkönnyítésére szeretnék egy terápiás kutyát bevinni az iskolába.

A kutya fajnak az eredete 100 millió évre tevődik, *Creodontáknak* nevezzük az ebek őseit. Ezek kistestű ragadozók voltak, együtt éltek a dinoszauruszokkal. A következő fejlettségi szint 54-38 évvel ezelőtt a *Myacis* őskutyafajta volt. 38-26 millió éve pedig a *Hesperocyonok* éltek. 19 millió évvel ezelőtt már egészen a mai kutyákra hasonlító *Cynodictis* élt. A következő fejlődési lépcső a *Tomarctusok* voltak 12 millió éve. 2 millió éve pedig a *Canidák* vadásztak. Ők tekinthetők az ős fajnak, belőlük alakultak ki a rókák, farkasok, sakálok, és a hiénák.

Az ember 100-150 000 évvel ezelőtt kezdett vándorolni Afrikából Euráziába. Ez alatt több fajjal találkozott, akiket leuralt, kipusztított vagy kiszorított. A *Homo sapiens* együtt élt a farkasokkal, melyek csatlakoztak a csoportokhoz, hiszen a hulladék könnyű

táplálékforrás volt számukra. Mindig vannak a falkákban kivert (szubmisszív) egyedek, akik elfogadták az ember közelségét, nőtt a stressztoleranciájuk, csökkent az agressziójuk. A kutyanak és a farkasnak a DNS vizsgálatok alapján közös őse volt, az őskutya csontmaradványokból egyértelműen kimutatták a szelídség genetikai kódját. A mai kutya azokból az egyedekből alakult ki, akiknek fejlett vagy fejleszthető volt a szocio-kognitív képessége, valamint vonzódott az emberhez.

Az ember és a kutya viselkedésében megfigyelhető a koevolúciós-domesztikációs folyamat, ami azt jelenti, hogy értjük a jelzéseit, és ő is érti a mi jelzéseinket. Ugatással kommunikál az ember felé, amire megfigyelés útján jött rá. „Később rájöhettek, hogy ez az állat kiválóan végez olyan feladatokat, mint a vadászat, a nyomkeresés, az üldözés, továbbá a tűzhely és az állatállomány őrzése.”³

„A kutya a gerincesek törzsébe, az emlősök osztályába, a ragadozók rendjébe, a kutyafélék családjába tartozik: *Canis lupus familiaris*.”⁴A kan kétévesen, a szuka a harmadik ivarzást követően válik ivaréretté. Általában egyszerre 5-8 kölyköt hoznak a világra. A kiskutyák születési súlya különböző fajtáktól függően. A kiskutyáknak születésüket követően 2 hétig a szemük csukva, a hallójáratuk zárva van. Alapvetően húsevő, mellső végtagjain 5, hátulsó végtagjain 4 ujj található, karmait nem képes visszahúzni. Szőrzete, fejformája, magassága, füle, színe rendkívül változatos. Együregű gyomra van, bélrendszere rövid. Érzékszervei kifinomultak, különösen a hallása és a szaglása.⁵

A kutya ápolása fajták szerint eltérő. Nem szeretnek fürdeni, de vízbe szívesen mennek. A szőrüket ápolni kell, a drótszőrű és hosszúszőrű egyedeket pedig fésülni, nyírni. A rövid szőrzettel rendelkező kutyák ápolása egyszerűbbnek tűnik, viszont a szőrhullatás náluk jobban megfigyelhető. Fürdetés nincs kötelezően előírva, alapvetően bundájuk öntisztuló. Háromrétegű szőrük van: korona, fedő és pehely. Ezek mellett tapintószőrrel is rendelkezik, melyek a fejen találhatók, a szemek fölött, a felső ajkon és az állon. A fajták jellegéből fakadó egyéb ápolás szükséges. Például lógó fülű egyedeknél

³ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kutyatar-kutyatar-1/a-kutya-tartasa-tenyesztese-nevelese-1577/farkasbol-kutya-160D/a-fajtak-kialakulasa-160E/>

⁴ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kutyatar-kutyatar-1/a-kutya-tartasa-tenyesztese-nevelese-1577/a-kutya-1635/viselkedes-erzekszervek-kepessegek-1636/>

⁵ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kutyatar-kutyatar-1/a-kutya-tartasa-tenyesztese-nevelese-1577/a-kutya-1635/viselkedes-erzekszervek-kepessegek-1636/>
(letöltés dátuma: 2022.12.02.)

fontos odafigyelni a fülek tisztán tartására, redőzött szájszélüeknél baktériumok telepedhetnek meg, fogkövet el kell távolítani, körmöket vissza kell vágni, hiszen nem tudják koptatni.

Továbbá a táplálkozás is nagyon látszik a kutya szörzetének minőségén. Az eb szervezetének szüksége van fehérjékre, zsírokra, szénhidrátokra, vitaminokra és ásványi anyagokra. Opportunista ragadozó, így a zsigereket is megeszi, amely a farkas őseitől maradt. A zsigerekben pedig növényi eredetű táplálék is megtalálható. Nagyon hasonlít az emberi táplálkozáshoz. Alapja a fehérjék, ami elsősorban a húsfélékből áll. Magas tápértéke van a bensőségeknél, különösen a májnak. Ha az állatnak túl kevés húst adunk, akkor szervezete a többi tápanyagot sem hasznosítja megfelelően. Ha a kölyökkutyák fehérjehiányban szenvednek, visszamaradnak a növekedésben, könnyen fertőződnek meg. A zsírok a vitaminok felszívódáshoz kellenek. A szénhidrátok energiaraktárként szolgálnak, leginkább növényi rostok, keményítő és cukor. A legideálisabb, ha a kutya táplálékának fele húsból, a másik fele különböző szénhidráttartalmú, növényi eredetű élelmiszerekből áll. Egy szakszerűen összeállított étrend tartalmazza a kutya számára elegendő vitaminokat.

Könnyen nevelhető faj. Teljes domesztikáció figyelhető meg ennél a fajnál, ő volt az egyetlen, aki úgy változott, hogy maradéktalanul együtt tud működni az emberrel, így mostanra a legszűkebb életterületet is megosztjuk vele. Három alapvető pillér van, ami miatt erre alkalmas: 1. Falkaösztön – farkasoktól származik, és megfigyelték, hogy a kutya a családban is ezt a mintát követi. 2. Méret – kisebb, mint az ember, így a rangsor könnyen kialakítható. 3. Opportunista ragadozó életmód – táplálkozása hasonlít az emberéhez.

30-40 000 év kellett ahhoz, hogy a mai kutyák kialakuljanak, ez alatt új viselkedésformákat sajátítottak el. Az eb testben farkas, lélekben emberi tulajdonságokkal bír. A közös akciókra való hajlandóságon túl az igény is megjelenik, hogy együtt dolgozzanak. Azon túl, hogy könnyen teremti kapcsolatot az emberekkel, más fajú állatokkal is képes interakciókra. (Pl: pásztorkutyák a rájuk bízott nyájjal „kommunikálnak”) A család szabályait önmagától képes megtanulni, alapvető érzelmeket is képes kimutatni. Emberektől tanult mozgásmintázat a mosolygás, amelynél a fogakat nem mutatják. Megtanulták, hogy nekünk ez örömet okoz. Kiemelt szerepe van

a szemkontaktusnak. Kialakult két plusz izom, ami a szemöldök emelésére szolgál, így látszik a szemfehérje.

Viselkedési analógiák figyelhetők meg az ember és a kutya között. Egy függőségen alapuló, aszimmetrikus viszony alakul ki közöttük.

1. Együttműködési készség: munkakutyák tökéletes kiszolgálói az embernek. Leginkább a vakvezető kutyáknál figyelhető meg az egyértelmű összehangolt, kooperatív tevékenység, melyben a döntési dominanciát folyamatosan változtatják.

2. Szociális tanulás: megfigyelésen alapul, DAID eljárás (Do as I do) alapján a kutya leutánozza az ember viselkedését.

3. Szabálytanulás: A humán viselkedési komplex egyik eleme. A kutya képes bonyolult társas szituációkban viselkedési szabályokat felismerni, alkalmazni, és megpróbál alkalmazkodni az emberek szabályrendszeréhez.

4. Rítus kialakulása: Ez a szabálykövető viselkedés kialakítható az ebeknél, például séta útvonala.

5. Információcsere: Ez az emberi viselkedéskomplex alapja, a kutyában pedig genetikai kód alapján hajlam alakult ki arra, hogy értsen bennünket, megértesse önmagát.

6. Kommunikáció: A kutya rájött arra, hogy az ember beszél és a mimikát is értik. 30-40 szót képes értelmezni. Azért alakult ki az ugatás, hogy megértesse magát.

A kutya személyisége 7 dimenzió keresztül vezethető le:

1. Agresszió: több dolog válthatja ki ezt a viselkedést. Önvédelemből, agresszióból vagy félelemből is haraphat, moroghat. Több szintű típust különböztetünk meg. A munkakutyáknál ezt a „jó agressziót” élességnek hívják.

2. Félénkség: új ingerekre izgalom jelét mutatja vagy elmenekül.

3. Reaktivitás: ingerelhetőség – új szituációkban félelmet vagy megnövekedett aktivitást mutathat. Ha ez alacsony, akkor beszélhetünk stabil idegrendszeréről.

4. Képezhetőség: kooperativitás, problémamegoldás, munka iránti vágy a jellemzői.

5. Szocialitás: társas hajlam, más kutyákkal és emberrel szemben mutatott barátságos viselkedés.

6. Aktivitás: ez a kutya mozgékonyágát jelenti. Ez fajtánként eltérő lehet, alapvetően a kölyök aktivitása megjósolja a felnőtt egyed mozgékonyágát.

7. Szubmisszió: vitatott, hogy öröklött személyiségvonás vagy szociális következmény eredménye ez a konfliktuskerülő, visszafogott, behódoló viselkedés, alárendelt magatartás.

Az alap engedelmisségen túl inkább kitérnék a speciális nevelésre, hiszen nem minden egyed lehet alkalmas terápiás célokra. Ilyenkor inkább kiképzés szót használnánk. A kiképzésnek sokféle szakága lehet attól függően, hogy mire szeretnénk „használni” adott egyedet. Ez komoly szaktudást igényel. Mindegyik munkakutyánál fontos a fizikai felépítés és a vérmérséklet. A kiskutyákat 7 hetes korukban alávetik a Volhart tesztnek, mely megmutatja, hogy melyik egyed milyen tulajdonságokkal rendelkezik, azaz milyen munkára lesz jó. Ebben különböző feladatokat kell a kutyusnak végrehajtani, 1-6-ig pontoznak.

Az egyik legrégebbi segítőkutya a vakvezető kutya. Kiképzése nagyon összetett, hiszen olyan feladatok ellátására kell megtanítani, melyet nem látó gazdája egyedül nem tud megoldani. A kutya megfelelően nagytermetű, jó felépítésű, izmos és erőteljes, kiegyensúlyozott vérmérsékletű. képes legyen összetett feladatok ellátására. Semmilyen agresszivitást nem mutathat.⁶ Gazdája és közte folyamatosan változik a döntési dominancia. Az ember dönti el, hogy elmegy vásárolni, de a kutya dönt, hogy mikor léphetnek az útestre. A vakvezető kutyát munka közben nem szabad zavarni. Még akkor sem, ha úgy látjuk, hogy pihen, hiszen ha a háma rajta van, az egyértelmű jele annak, hogy dolgozik.

Az őrző-védő kutyákat személyek és objektumok őrzésére használják. Magas munkabírási, nagytermetű, erős ebek a legmegfelelőbbek. Kiválóan alkalmasak a régen pásztorkutyaként használt fajták. Éberek, gyorsan kiképezhetők, figyelmesek. Kiképzésük nagy szaktudást igényel. Fontos a szigorú, következetes nevelés, a kutya ősi ösztöneit, tulajdonságait kell hasznosítani. Kiskutyaként bátor, életerős, megbízható, kiegyensúlyozott. Nagyon alkalmasak sportolásra, mert nagy a mozgásigényük. A testi és szellemi lefárasztás elengedhetetlen.⁷

⁶ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kutyatar-kutyatar-1/a-kutya-tartasa-tenyesztese-nevelese-1577/neveles-es-kikepzes-1B4E/specialis-kikepzes-1BD3/vakvezeto-kutyak-1BD5/>

⁷ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kutyatar-kutyatar-1/a-kutya-tartasa-tenyesztese-nevelese-1577/neveles-es-kikepzes-1B4E/specialis-kikepzes-1BD3/orzo-vedo-kutyak-1BE9/>
(letöltés dátuma: 2023.04.12.)

A kutyák kitűnő szaglására támaszkodva kialakultak a nyomkövető egyedek. Maga a nyomkövetés nem ösztön jellegű, meg kell rá tanítani az ebet. Már egészen fiatal korában el kell kezdeni vele ezt a munkát, és egész életén át fenn kell tartani éberségét, hozzá kell szoktatni az emberi egyéni szaghoz. Arra kell szoktatni, nevelni, hogy munkáját sportnak tartsa. A kiképzőnek a feladatvégzés során folyamatosan segítenie kell az állatot. Fontos megemlíteni, hogy nem a saját örömszerzésére űzi ezt a tevékenységet, hanem a gazdája kedvéért.⁸

A vadászkutyák a legősibb munkaformát tartották meg. Nem kell részleteznem, sokfélék lehetnek: apportírozó, hajtó, kotorékozó, jelző stb. Vadászatok alkalmával az emberek segítésére használják, kihasználva az ősi ösztöneiket.

Az egyik legújabb a terápiás ebek kiképzése. Különleges segítőkutyák. Nagyon nyugodt, ugyanakkor érdeklődő vérmérséklettel kell rendelkeznie. Méretbeli, küllembeli különbség lehet, nem ezektől függ, hogy egy egyed alkalmas lesz-e arra a feladatra. Fontos náluk, hogy az emberrel minden körülmények között tudjon kapcsolatot teremteni, elfogadja annak dominanciáját. Agresszivitást a legkevésbé sem tanúsíthat. Idegenekkel szemben is elfogadónak, nyugodtnak és kedvesnek kell maradnia. Hirtelen mozdulat, zaj esetén nem szabad megijednie. Bátor, könnyen tanítható kutyusnak kell lennie. Ezek a kutyák képesen összetett feladatok végrehajtására. A vakvezető kutyáktól abban különböznek, hogy az előbb említett egyedek csak a nem látó gazdájának engedelmeskedik, órá figyel, addig a terápiás kutyák minden emberre egyaránt kapcsolódnak, érzékelik kedélyállapotukat. Nagyon érzékeny, de ugyanakkor szívós, fájdalmat tűrő ebek.

Reflexió

A célom eléréséhez ez a faj áll a legközelebb hozzám. Csak terápiás vizsgán megfelelt ebet lehet állatasszisztált pedagógiai folyamatokban alkalmazni. Sok kollégám neves tenyésztőktől választja ki a legígéretesebb egyedet. Én menhelyről választottam. Ez nagy körütekintést igényelt. A hátránya, hogy gyakran nem ismerjük a kutya előéletét, nem tudhatjuk biztosan, hogy adott szituációban milyen viselkedést produkálhat. Előnye, hogy olcsóbb megoldás, felnőttként már tökéletesen látszik a temperamentuma, a menhelyen

⁸ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kutyatar-kutyatar-1/a-kutya-tartasa-tenyesztese-nevelese-1577/neveles-es-kikepzes-1B4E/specialis-kikepzes-1BD3/nyomkovetes-1BFC/>
(letöltés dátuma: 2023.04.12.)

szocializálják. Többször látogattam, sétáltattam, figyeltem, hogy kommunikál velem. Nálam tapasztaltabb kiképzők tesztelték, nagyon ígéretesnek bizonyult. Jelenleg kiképzés alatt áll, melyen szépen veszi az egyes akadályokat, a közel jövőben vizsgázhatunk is. Szeretném őt a munkahelyemen alkalmazni, belevonni a pedagógiai folyamatokba, hogy gyerekeknek és felnőttek egyaránt tudjon segíteni.

2.2.4. Az állatasszisztált pedagógia létjogosultsága ,intézménybemutató

Az állattal asszisztált pedagógia létjogosultsága

Az állattal asszisztált foglalkozások alkalmával pozitív változásokat, spontán hatásokat tudunk elérni. Az ismeretek bővítése során enyhül a szorongás, a stressz érzése. Társat látnak az állatban, aki nem kritizálja, nem ítéli el, nem neveti ki, ha rossz választ mond. Szociális katalizátorként fejlesztik az empátiás készségeket. Közelebb kerülnek általuk a természethez, egyfajta biztonságérzetet adnak, és az irányító szerepet gyakorolni tudják általa.

Az állatasszisztált munka létjogosultságát az köznevelési intézményekben a környezeti nevelés programja adja. Ahogy haladunk előre az időben (városiasodás hatására kevesebb kontaktus van a természetes környezettel) az emberek egyre inkább rájöttek arra, hogy kisgyermekkorától kell a környezeti nevelést beépíteni a nevelési-oktatási folyamatokba. 1985-től olvashatjuk ezt a közoktatási törvényben. Aztán a jogi szabályozásnak köszönhetően minden iskolának el kellett készítenie a pedagógiai programját. 1999-ben a közoktatási törvényt módosították, így felül kellett vizsgálni az iskolák dokumentumait. A NAT adta az alapokat, a kerettantervekben pedig a részleteket fektették le, ebbe került be a környezeti nevelés. A törvényt 2003-ban ismét módosították úgy, hogy kötelező elemként bele kellett kerülnie az iskolai dokumentumokba ez a téma. Később a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben pontosították a szabályozást: „Az oktatásért felelős miniszter, a környezetvédelemért felelős miniszter közös programok kiadásával, pályázatok kiírásával segíti a környezeti nevelés, oktatás feladatainak végrehajtását és az Erdei Iskola Program, Erdei Óvoda Program, Zöld Óvoda 12 Program, Ökoiskola Program megvalósulását.”⁹ 2019-től a pedagógusok előmeneteli rendszerébe

⁹ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 191/A. §

a minősítési eljárás során bekerült a környezeti nevelés az indikátorok közé. Mára az iskolák pedagógiai programjainak központi eleme a környezeti nevelés, és a fenntarthatóság beépülésével még hangsúlyosabban jelenik meg.

A törvényi szabályozáson túl az élmény alapú pedagógia előtérbe kerülése hozott az iskolák életébe nagy változásokat. Ennek egyik eleme lehet az állattal asszisztált interakciók. Az intézményekben véleményem szerint pedagógiai célok elérésére legmegfelelőbb állat a kutya. Ez a faj rendelkezik falkaösztönrel (képes beilleszkedni egy családba), megfelelő a mérete, olyan szociális, valamint kognitív képességekkel rendelkezik, ami lehetővé teszi a képezhetőségét. A megfelelő pedagógiai cél elérése érdekében egy háromtagú team-ben dolgoznak: pedagógus, kutya felvezetője és a kutya. A tanító megtervezi a tanórát, melyet bemutat a felvezetőnek. Ő javaslatot tesz arra, mely feladok elvégzésénél alkalmazhatják a kutyát, milyen kutyás játékokkal tudja elősegíteni az ismeret átadását.

Reflexió

Az állatasszisztált foglalkozások nagy hatással vannak a nevelésben és oktatásban résztvevőkre, hozzáadott értéket jelentenek mindenki számára. Elsődlegesen a szereplőknek **jobb lesz a közérzete**. Sok kutatás bizonyítja, hogy az állatok jelenléte gyógyító hatású lehet, simogatással csökken a szorongás, a vérnyomás, lassul a légzés. Jelenléte egyfajta biztonságérzetet nyújt, elfogadó, előítéletektől mentes közeget biztosít. **Motiváló** hatással bír, új szintre viszi a mindennapokat. Az a hatás éri a gyermeket, hogy a kutyussal minden sikerül. Ez a sikerélmény felhajtó ereje lesz a motivációjának. **Együttműködésre való hajlandóságot** pozitívan befolyásolja az állat jelenléte, hiszen látja, hogy a kutya megcsinálja az adott dolgot, amit kér tőle. **Ismeretátadás** az iskola egyik elsődleges funkciója. Az ilyen foglalkozások alkalmával a gyerekek játékosan tanulnak, jól érzik magukat, a kutya jelenléte kioltja a teljesítményszorongásukat. **Kommunikáció** fejlődik, szókincsük bővül, ezen keresztül a szociális képességeikre is hatással lesz. **Készségek fejlesztése** által javul a mozgáskultúrájuk és a finommotorikájuk. A nagymozgásokat a tanórákon kutyával való mozgásos feladatokkal, a finommotorikát a kutya bundájára csíptetett kis papírok (melyeken ismeretanyag szerepelnek) segítségével, játszva fejleszthetjük. **Csoporthoz tartozás élménye** erősödik egy állat jelenlétével, hiszen ugyanabban az élményben van része mindenkinek. **Személyisége fejlődik** azáltal, hogy a kutya egyértelmű jelzéseket ad a gyerek

viselkedésére. A perifériára került tanuló is részese tud lenni az élménynek, ezáltal megnő az önbizalma.

Intézménybemutató

Az iskolai szervezet bemutatásához a dokumentumok elemzése szükséges. Ezek a következők:

- Házi rend
- Közzétételi lista
- Pedagógiai program
- Szervezeti és működési szabályzat
- Intézkedési terv

A Veszprémi Deák Ferenc Általános Iskola a város ÉK-i szélén, kertvárosi és lakótelepi környezet határán helyezkedik el, a vármegye egyik legnagyobb általános iskolája. A Belügyminisztérium hatáskörébe tartozik, fenntartó a Veszprémi Tankerületi Központ. Köznevelési alapfeladatai: „általános iskolai nevelés-oktatás; nappali rendszerű; iskolai oktatás; alsó tagozat, felső tagozat; 1. évfolyamtól 8. évfolyamig a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása (beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők); integrációs felkészítés; képesség kibontakoztató felkészítés; egész napos iskolai képzés; egyéb foglalkozások: napközi, tanulószoba.”¹⁰ Az intézmény tanulóinak kétharmada emelt szintű matematika osztályban tanul, egyharmaduk informatika orientációjú tanuló csoportban. Kiemelt feladatként tekintjük a biztonságos környezet kialakítását, a támogató légkör megteremtését. Az intézményben tanító tanárok törekszenek az egyéni képességeket fejlesszék, lemaradó diákokat felzárkóztassák. Tehetséggondozásban élen jár az iskola, mert számos szaktárgyi versenyen vesznek részt a tanulók, melyeken szép eredményeket érnek el. A továbbtanulásnál biztos tudás birtokában mennek felvételizni a 8. osztályos gyerekek. Az intézmény a tanításon kívül számos szabadidős programot szervez, más szervezetekkel kötött megállapodás által lehetőségük van a diákoknak többféle sportágat kipróbálni, valamint zeneiskolai tanulmányokat elkezdeni. „Nagy büszkeséggel tölt el bennünket, hogy matematikai munkaközösségünket Ranolder-díjban részesítette

¹⁰ <https://www.deakveszprem.eu/Dokumentum/szmsz.pdf>
(letöltés dátuma: 2023.04.13.)

Veszprém város közgyűlése, kimagasló tehetséggondozó tevékenységéért. Az Oktatási Hivatal felkérésének megfelelően iskolánk Magyarország azon három intézménye közé tartozik, amelyik Matematikai Tudásközpontként is dolgozik. Az elmúlt esztendőben több kollégánk is rangos szakmai elismerésben részesült kiemelkedő pedagógiai munkássága elismeréseként.”¹¹

A nevelőtestület élén az intézményvezető áll, 2 intézményvezető-helyettes (felső tagozatos általános intézményvezető-helyettes, alsó tagozatos intézményvezető-helyettes) segíti munkáját. A szakmai feladatokat 6 munkaközösségben (alsó tagozatos, felső tagozatos, matematika és számítástechnikai, humán, idegen nyelvi, természettudományi) 62 pedagógus végzi. Jelenleg 655 diák jár ebbe az intézménybe. A szakos ellátottság 100%-os. Szakmai munkát segíti fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus szakember, könyvtáros, pedagógiai asszisztens. Aktív szülői közösséggel rendelkezünk, egyéb, tanításon kívüli programokban mindig számíthatunk részvételükre. Partneri kapcsolatot ápolunk a Veszprémi Tankerületi Központtal, Veszprém önkormányzatával, Közép-dunántúli Regionális Pedagógiai Intézettel, Veszprémi Közüzeti Szolgáltató Zrt-vel, Veszprémi Intézményi Szolgáltató Szervezettel, Egészségügyi Alapellátási Intézménnyel, Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Veszprémi Tagintézményével, Bárczi Gusztáv Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel. Továbbá „Az eredményes oktató- és nevelőmunka érdekében az iskola munkakapcsolatot tart fenn a következő intézményekkel, szervezetekkel:

- helyi oktatási intézmények
- helyi óvodákkal
- (veszprémi) Nevelési Tanácsadó
- Veszprém Megyei Egységes Pedagógiai Szakszolgálat
- VMJV Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Központ
- Bárczi Gusztáv Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

¹¹ <https://www.deakveszprem.eu/altadatok.htm>
(letöltés dátuma: 2023.04.13.)

- Petőfi Színház
- Pannon Várszínház
- Városi Művelődési Központ
- Laczkó Dezső Múzeum
- Eötvös Károly Megyei Könyvtár
- Megyei Levéltár
- az iskolát támogató alapítvány kuratóriuma
- az iskola SZM Választmánya az alapítvány neve: Veszprémi Deák Ferenc Általános Iskoláért Közhasznú Alapítvány
- Környezetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetsége
- egyházak, hitoktatók
- sportegyesületek, kulturális egyesületek.”¹²

Az iskola pedagógiai programjában a környezeti nevelés az egészségnevelési elvek megfogalmazásával együtt jelenik meg. Legfőbb értéknek kiemeli a program a tanulók testi, lelki és szociális egészségének fontosságát. Elsősorban a diákok szemléletformálását tűzik ki célként, példamutatással szeretnék a környezetbarát szemléletet formálni. Megjelenik a törekvés arra nézve, hogy ez a téma megjelenjen a tanórákon, a tiszta, rendezett környezetre való igény kialakuljon a gyerekekben. Kiemeli a dokumentum a természet és a környezet védelmét, óvását, valamint az energiatakarékosságot.¹³

Az országban az elsők között nyertük el az ÖKO Iskola címet, intézményünk mindig fontosnak tartotta a környezeti nevelést. A 90'-es évek közepétől 3-6. évfolyamos diákjaink szervezett 5 napos erdei iskola programban vettek részt. 2006-tól az iskola keretei között kezdte el működését a Bakony-Balaton Környezetvédelmi Oktatóközpont.

¹² <https://www.deakveszprem.eu/Dokumentum/szmsz.pdf> (16-17. oldal)

¹³ <https://www.deakveszprem.eu/Dokumentum/pedprogr.pdf> (74-79. oldal)

(letöltés dátuma: 2023. 04.13.)

A Veszprémi Állatkert közelsége miatt kézenfekvő, hogy a diákok gyakran látogatnak ebbe az intézménybe, ahol szakemberek segítségével nyerhetnek bepillantást a tanulók a vadon élő állatok életébe, az állatkerti munkába, elsősorban a fajfenntartási törekvésekbe. Az osztályok kirándulás gyanánt gyakran választják úticélként valamelyik erdei iskolát, ahol megismerkednek az erdő élővilágával, az erdészek összetett feladataival.

Reflexió

Iskolánk idén pályázott az Állatbarát általános iskola címre, csatlakozott az Állatvédelmi Kódexhez, valamint részt vett a 2022 decemberében szervezett Állatvédelmi Témahéten, melynek keretében állatasszisztált tanórát tartottam. Az intézmény vezetése nyitott, partner minden olyan tevékenységben, ami segítheti a hozzánk járó gyerekeket abban, hogy szorongásmentes, nyugodt légkör fogadja őket. A kollégák őszinte érdeklődést mutatnak tanulmányaim iránt, nagyon várják, hogy ők is gyakorlatban átélhessék egy terápiás kutya jelenlétét a tanórájukon. Az intézmény vezetőjével szeretnénk egy olyan programot kidolgozni, melyben minden „deákos diák” részesül állattal asszisztált foglalkozásban.

2.2.5. A tanulói csoport bemutatása

Az iskolánkban 26 osztályban tanul 655 diák, ami átlagosan 25 főt jelent tanulócsoportonként. Ez a szám nagyon magas, nehéz a pedagógusoknak minden kisdíák igényeit kielégíteni. Minden évfolyamon 3 osztály van, illetve a 8. és a 6. évfolyamon 4.

A mi osztályunk, a 2. a osztály 22 főből áll, 10 lány és 12 fiú jár hozzánk. Két tanító dolgozik a tanulócsoportban, a tantárgyakat kolléganőmmel megosztva tanítjuk. Én magyar nyelv és irodalom, ének-zene, vizuális kultúra és etika tanórákon foglalkozom a gyerekekkel. Ezen felül a délutáni foglalkozásokon is megosztva vagyunk a diákokkal. Hátrányos helyzetű tanulónk nincs, hat gyermek él nagycsaládban, 12 kétgyerekes modellben, 4-nek pedig nincs testvérük.

A tavalyi tanévben lépték át először az iskola kapuit, óvodai nevelésük több veszprémi intézményben folyt. Ők azok a gyerekek, akik két járványhelyzet miatti bezárást követően jöttek iskolába. A legtöbb diák iskolaértlen volt, szorongó, érzelmileg instabil. Többször halljuk azt a kifejezést, hogy az iskolának kell alkalmazkodni az óvodás korú gyerekekhez. Ez nálunk erőteljesen megjelent. Hiányzott az elvárható önkiszolgálásuk, segítséget kértek öltözésben, rendrakásban, feladattudatuk, tájékozódásuk térben és

időben nagyon elmaradt a korábbi évek alatt megtapasztalt iskolába lépőkétől. A nagymozgások és a finommotorikus képességek is fejlesztésre szorultak. Logikai érzék, rövid- és hosszútávú memória hiánya jellemezte őket. Pár gyereknél megfigyelhető volt a motoros nyugtalanság, de az osztály nagy részét inkább a nyugodt szemlélődés jellemezte. Ez a nyugodtság megmaradt, ami mára kiderült számomra, hogy a motivátlanságból fakad. Több gyerek járt logopédushoz, ennek ellenére nagyon súlyos beszédhibákkal jöttek az iskolába. Négy tanuló tudott olvasni az iskolakezdés előtt, akikkel külön kellett foglalkozni. Szerencsére lehetőségünk van arra, hogy csoportbontásban tudjunk foglalkozni a tehetséges és felzárkóztatásra szoruló gyerekekkel.

Nem voltak előzetes ismereteink a gyerekekről, így nem is ismerhettük problémáikat. Az óvoda nem adhat tájékoztatást a tanulókról, az óvodai nevelés alatt a szülő felelőssége az, hogy az óvodapedagógus jelzése alapján elmennek-e vizsgálatra vagy nem. Az iskolának viszont kötelessége küldeni a nehézségekkel küzdő gyermeket szakemberhez. Egy beíratás során az általános dokumentumokat kérnek a szülőktől. Megesik ilyenkor, hogy a szakértői véleményt nem csatolják a szülők. Sajnos nem mérik fel ennek a problémás voltát, azt gondolják, hogy az iskolában majd minden „varázsütésre” működni fog. Szembesülnek azzal, hogy csemetéjük nehezebben veszi az akadályokat. Először az óvodai nevelés hiányát okolják, majd megkérdőjelezzik a tanító hozzáértését.

A mi osztályunkba járó gyerekek átlagos képességekkel rendelkeznek. Szakértői véleménnyel nem rendelkezett egyik diákunk sem. Azonban az iskolakezdés első napján feltűnt, hogy az egyik kislány nem beszélget senkivel, csak egy régi óvodástársával. Akkor nem tulajdonítottunk neki nagy jelentőséget, hiszen még nem alakulhatott ki a bizalom. Második nap is így telt, de délután az anyukája megkérdezte tőlünk, hogy beszél-e a kislánya. Elmondtuk, hogy nincs semmi baj ezzel, majd biztos idő kell neki, hogy megismerjen minket. Ekkor a szülő elmondta, hogy a gyermek felnőttekkel nem beszél, gyerekekkel is csak keveset és úgy, hogy ne hallja leginkább senki. Kérdeztük, hogy vizsgálta-e már szakember, amire azt a választ kaptuk, hogy magán úton jártak sokféle vizsgálaton, de szakvéleményt nem kaptak. Azonnal felmértük, hogy ez neki és nekünk a mindennapokban óriási problémát fog okozni. A továbbiakban sem beszél hozzánk, de kommunikál. Olvasását, versek felmondását a szülő által készített videók formájában tudom felmérni. Ha szeretne mondani nekünk valamit, akkor megkér egy másik gyereket, hogy mondja helyette vagy leírja egy papírra.

Az olvasástanulás során egy gyerek nagyon elmaradt a többiektől, írásképe olvashatatlan volt, finommotorikus képességei messze elmaradt társaitól. Már az óvodában logopédiai ellátást kapott, ennek ellenére beszédét nehezen értettük. Szókincse szegényes, gyakran nem értette mit mondtunk. A betűket nagyon nehezen jegyezte meg, az irányokkal nem volt tisztában. Két betű összeolvasásánál rendre összecserélte őket. Ez egyértelmű jel volt arra, hogy ezen a területen gondjai vannak, így vizsgálatra küldtük. Tanulási zavart állapítottak meg, amit ebben a tanévben kell felülvizsgálni. Olvasása javult, szövegértése megfelelő, másolás esetén több hibát vét, hallott szöveg írásakor viszont nagy problémák jelentkeznek. Szorgalma és kitartása példátlan, segítséggel ezt is sikerülni fog megfelelő szintre hozni.

Ebben a tanévben, októberben jött az osztályunkba egy mongol nemzetiségű kisfiú. Már fél évet járt egy másik magyarországi iskolába, ott nagyon szépen megtanították írni, olvasni, számolni. A magyar nyelv megértésével nagy nehézségei vannak, de nyitott, kedves személyisége minden nehézségen átsegíti.

Reflexió

Nagyon jó közösséget sikerült kialakítanunk. Magatartási problémák, fegyelmezési nehézségeink nincsenek, kedves gyerekek járnak hozzánk. Nagyon elfogadóak egymás iránt, ezért szinte azonnal befogadták a más nemzetiségű kisfiút. Őszintén tudnak örülni egymás sikerének, támogatják egymást a nehézségekben. Vitás helyzeteket viszont nehezen kezelnek, segítséggel, iránymutatással mára már meg tudják oldani a felmerülő problémákat. Nagyon alacsony a stressztűrő képességük, ha kudarc éri őket, kiborulnak, sírnak. Nehezen vigasztalódnak meg, ebben lehet segítségemre a terápiás kutya. Az ő jelenlétében nem fog olyan kétségbeejtőnek tűnni a helyzet, hogy sírással reagáljanak. Gyakran tapasztalom azt is az osztályban, hogy nem válaszolnak a feltett kérdésre, mintha leblokkolnának. A kutya más hangulatot teremt, bátrabban mondják el azt, ha valami bántja őket.

Nálunk mostanra már minden állatot védenek, óvnak. A véletlenül betévedt poloskát szépen zsebkendőben megfogva kiteszik az ablakon. A minap pedig egy érdeklődő hangyát figyeltek meg, aki nagyon szívesen tanyázott az olvasókönyvön. Felhasználva a figyelmet szépen, gondosan a nehezebben olvasó gyerek könyvére tettük, aki a szorongásait elengedve hangosan olvasott nekünk. Szeretném ezt az élményt más osztályokkal is éreztetni, megélni.

2.2.6. Esetbemutatás, egyéni fejlesztési terv

Az osztályunkba jár tanulási nehézséggel küzdő gyermek. Nevét a személyiségi jogaira hivatkozva nem említeném. Az összefoglaló táblázatban feltüntettem azt, hogy milyen szervezetekkel és személyekkel kell felvenni a kapcsolatot ebben az esetben.

Tanuló/gyermekek életkora: 8 év (2. osztály)

Szintek	Jellemzés	Beavatkozási terv	Együttműködés
<i>Fizikai, fiziológiai, idegrendszeri állapot</i>	Átlagosan fejlett, rendezett fiúgyermek. Arányos testalkatú, izmos. Egészséges, betegsége nincs. Érzékszervei épek, de a beszéde nehezen érthető, több hang hiányzik, néha „babás” nyelven kommunikál. Beszédértése, és beszédészlelése zavart mutat.	Egészségügyi törzslap megtekintése, anamnézis felvétele a szülőkkel, pedagógusokkal, audiológiai szűrés, logopédiai szűrés	pedagógusokkal, szakorvossal, logopédussal
<i>Szociokulturális háttér</i>	Rendezett család harmadik gyermeke. A két másik testvér és közte nagyobb a különbség (testvérek középiskolások). Társai elfogadják, jól érzi magát közöttük. Érdeklődési köre a korosztályának megfelelő. Felnőttekkel visszahúzódó, bizonytalan, ugyanakkor nem tiszteletlen.	Anamnézis szülőkkel, pedagógusokkal, beszélgetés	pszichológussal
	Önállótlán, sok segítséget igényel. Gyermeki körében magabiztos, vidám, jó kedélyű. Nem mutat szorongást. Hamar ol-	Pszichológiai vizsgálatok, családrajz, emberábrázolás	pszichológussal, nevelési tanácsadóval

<i>Személyiség jellemzői</i>	dódik, viszont ha van mellette problémás magatartású gyermek, akkor hajlamos vele tartani, könnyen befolyásolható. Játék közben durvább társainál, de egyáltalán nem agresszív. Tudja a határokat, szabályokat ismeri, betartja. Felnőttektől tart, fél. Gyakran egy ártatlan kérdéstől kiborul, sír. Felismeri a tanulási korlátait, de szeretne felzárkózni a többiekhez. Ennek érdekében mindent megtesz, motivált arra, hogy a feladatokat a legjobb tudásához mérten elvégezze. Sikerek hatására viszont leereszt, nem gyakorol, így megint kudarc éri, amit nehezen visel. Ezt vetíti ki a pedagógusokra, mint okokra.	Megfigyelés társas közegben	
<i>Képességprofil</i>	Mozgása darabos, nem harmonikus amellet, hogy nagyon sportos testalkatú. Tájékozódása térben és időben bizonytalan. Figyelme könnyen elterelhető, rövid ideig tud koncentrálni adott feladatra, hamar fárad. A rövid, illetve a hosszú távú memóriájánál probléma mutatkozik. Megtanult, elsajátított dolgokat nehezen hívja elő, és egy	Megfigyelés tevékenység végzése közben, standardizált képességvizsgáló eljárások elvégzése	konduktorral, fejlesztő pedagógussal gyógypedagógussal logopédussal, gyógytornással

	egyszerű vers vagy szorzótábla megtanulása is nagy erőfeszítést jelent. Hamar el is felejt, nem tudja előhívni. Gondolkodása nehézkes, nem látja az összefüggéseket, logikus gondolkodása akadályozott. Beszéde kezdetben nehezen volt érthető a sok hang hiánya miatt. Társai elfogadóak, soha bántás nem érte beszédhibája miatt, így nem igyekszik mindig érthetően kifejezni magát. Tud és képes gátlások nélkül kötetlenül beszélni. Kreativitás nem jellemző, utánozza a többi gyermeket, ilyen feladatoknál nagyfokú önállótlanág jellemzi, irányításra szorul.		
<i>Tudás, ismeretek, tájékozottság</i>	Tantárgyi tudása elmarad a társaitól. Olvasása már jónak mondható, szövegértése nehézkes, de elégséges. Törekszik a szép betűformálásra, viszont hamar elfárad. Betűformálása szabályos, kapcsolásai többnyire szabályosak. 2-3 betűs szavak másolása általában pontos, de hosszabb szavak, szókapcsolatok, mondatok másolásánál sok hibát ejt folyóírással írott szövegről és nyomtatott szövegről egyaránt. Tollbamondásnál értelmezhetetlen már a szótagok szintjén is.	követelményszint felmérése, későbbiekben minimumra csökkentése differentiálás: kevesebb vagy egyszerűbb feladat adása	gyógypedagógussal, fejlesztő pedagógussal tanulási képességvizsgáló bizottsággal

	Matematikából a 20-as számkörben biztosan összead és kivon, viszont a tízesátlépés nehezen megy. Nem látja az összefüggéseket, logikai feladatokat képtelen végrehajtani, csak sok segítséggel. Szorzó- és bennfoglaló táblát nehezen tanulja meg, hamar el is felejt. Sorozatokat, szabályokat nem tud felállítani. Szöveges feladatokat képtelen megoldani. Ének-zenei ismeretei megfelelőek, ritmusérzéke nem túl jó, fejlesztésre szorul. Vizuális kultúra és technika terén nagy elmaradás tapasztalható. Finommotorikus képessége elmarad a korosztályától. Rajzai, vonalvezetése, színezése 3-4 éves gyermek szintjén mozog. Eszközöket nem ismerte, használatukat nagy nehézségek árán tanulta meg. Testnevelés, sport terén mozgékony, de nagyon darabos mozgású. Ellentétes irányú mozgásokat képtelen elvégezni helyesen. Tartása hanyag, kissé lábujjhegyen fut. Utánzójárásokat nem tudja végrehajtani, összetettebb feladatokat nem érti. Játékok szabályait többnyire betartja, de nagyon szertelen, elveszíti a kontrollt. Általánosságban a tanórákon aktív, jelentkezik, még ha nem is biztos		
--	--	--	--

	abban, hogy jó a válasza. Könnyen motiválható, elég egy pozitív megerősítés irányába és szárnyal. Annak ellenére, hogy finommotorikája elmarad a többitől, szívesen színez, rajzol. Olvasás és írás nehezen megy, de nem mutat szorongást felméréseknél. Matematikai képességei is elmaradnak, de igyekszik a tudása legjavát mutatni.		
--	---	--	--

Reflexió

A kisfiú tanítójaként jelenleg a felsorolt beavatkozásokat megtettem, gyermek logopédushoz és gyógypedagógushoz jár magán úton. BTMN státuszt kapott, ami nem jogosítja fel arra, hogy gyógypedagógiai segítséget kapjon. Cél az lenne, hogy szélesebb körben vizsgálják meg a szakemberek, hogy a megfelelő megsegítést kaphassa. Tanulási képességvizsgáló bizottság tegyen javaslatot a további ellátására. Az iskola biztosítson lehetőséget fejlesztő foglalkozásra, nagyon motivált, így nagyfokú javulást lehetne elérni nála már ennyivel is.

Az Egyéni fejlesztési terv készítésénél figyelembe vettem a Veszprém Megyei Szakszolgálat által kiadott szakértői véleményt. A vizsgálat során a gyógypedagógus a munkamemóri index és a feldolgozási sebesség indexnél tapasztalt nagyobb mértékű elmaradást kortársaitól. A Bender- B vizuomotoros koordinációt felmérő feladatban is gyengébben teljesített. Beszédészlelés, beszédmegértés terén is alúl teljesít, rövid idejű vizuális és verbális emlékezeti kapacitása szűkebb. Olvasás, írás és helyesírás terén nehézségekkel küzd, melynek háttérében gyengébben fejlett grafomotoros készsége, beszédészlelési elmaradása, gyengébb térbeli. és síkbeli tájékozódása, fonológiai tudatosságának zavarai okozzák. A vélemény tanulási nehézséget (BTMN) állapít meg írás, helyesírás és az olvasás területén. A gondozás helyének iskolánkat jelölték ki.

Kikértem a nevelési tanácsadóban a kisfiúval foglalkozó gyógypedagógus véleményét. Közös meghatározzuk, hogy B. fejlesztése mely területeket érintse. A szakvélemény nem tér ki arra, hogy mennyi fejlesztő tanórát kellene ellátni az intézménynek. Sajnos jelenleg nincs fejlesztőpedagógusa iskolánknak, így egyéni tanórát nem tudunk tartani.

Fejlesztési terv

Fejlesztés ideje	Fejlesztést igénylő terület megnevezése	A fejlesztés módszere	A fejlesztés eszköze
2023. május	nyelvi kifejezőképesség, szókincsbővítés	beszélgetés, meseolvasás és hallgatás, majd tartalmának visszamondása, szógyűjtés, artikulációs, hangerő, hangsúly, időtartam gyakorlatok, légzőgyakorlatok, betűkből szavak kirakása	mesekönyvek, szókérták, betűkérták, sztorikockák, színezők, ceruzák, szívószál, kölesgolyó
	grafomotorika, írás- és helyesírás-képesség	másolás, tollbamondás, betűk és azok kapcsolásainak ismétlése, gyakorlása, mondatok helyesírásának gyakorlása	ceruza, gyakorló füzetek,
	betűk differenciálása	válogató írás, hosszú és rövid hangok, magánhangzó és mássalhangzó	szókérták, betűkérták, gyakorló füzet

		differentiálás olvasás és írás közben	
	észlelés, figyelem és memóriafejlesztés	hallott és olvasott szöveg lényeges elemeinek kiemelése, alapformák megfigyelése, megkülönböztetésének gyakorlása, formaemlékezet, egyre bővülő mondat visszamondása, eltérések, azonosságok felfedeztetése, képkirakás, egy történet eseményeinek időbe rendezésének gyakorlása	mesekönyv, feladatlap, puzzle, memória, dominó, dobble játék, megfigyelő, hibakereső játékok, labirintusjáték
	finommotorikus mozgások	ceruzafogás finomítása, kéztorna, ritmikus gyakorlatok, technikai és vizuális tevékenységek (pl: hajtogatás),	ritmuskártyák, rajzdoboz, csipeszek

Kutyával asszisztált egyéni fejlesztéshez köthető játékok:

- Légzőgyakorlatok után szívószállal a kölesgolyót fújással eljuttatja a kutya szájába.
- Mesét, történetet hallgat meg. Ha meghallja a kutya szót, meg kell simogatnia az eb fejét. Ezután el kell mesélnie a rövid tartalmát. Majd felolvassa a kutyának, közben simogatja a szőrét.
- A kutya hámjából képeket vesz ki, majd azokat időbeli sorba rendezi.

- Igaz és hamis állításokat olvas fel kártyákon. Az igaz mondatokat felcsípteti csipesz segítségével a kutya szőrére, majd ezeket le is másolja a gyakorló füzetébe.
- A kutya hámjából betűkártyákat vesz ki szépen sorban, megállapítja, hogy magánhangzó vagy mássalhangzó. A megfelelő helyre lejegyzeteli, majd szavakat alkot a betűkből, amelyeket szintén leír.
- Memóriakártya játék: a kutya ráteszi a mancsát egy kártyára, aminek meg kell keresnie a párját a gyerekeknek.
- Nagy csomagolópapírra fektetjük a kutyát, majd rajzolja körbe. A rajzra írja rá az eb testrészeit.
- Egyre bővülő mondatok visszamondása, majd a leghosszabbnak emlékezetből való leírása. Minden helyesen leírt szónál kérhet egy trükköt a kutyától, vagy adhat neki jutalomfalatot.
- Feladatlapok: Gestalt-teszt (Keresd a kutyát a képen!), labirintus (Vezesd a kutyát az eddelhez!), hibakereső (Keresd meg a képen a hibákat!)

2.2.7. Tanórai tervezet állattal asszisztált foglalkozásról

Intézmény: Veszprémi Deák Ferenc Általános Iskola

Tanulócsoport: 2. a

Tanító: Jakabné Kiss Éva

Tanóra: Irodalom

Témakör: „Szakad a hó nagy csomókban”

Tanóra témája: Ismeretterjesztő szöveg feldolgozása – Téli vendégeink olvasmány

Tevékenység: Állattal asszisztált tanórai foglalkozás

Oktatási célok: Szókincsbővítés; ismeretterjesztő szöveg feldolgozásának lépései; vadon élő, itt telelő madarak megismerése

Fejlesztési célok: szóbeli kifejezőképesség fejlesztése; szövegértés fejlesztése; néma, értő- és hangos olvasás fejlesztése; **integráltan oktatott tanulási (diszlexia, diszgráfia) és pszichés zavarral (szelektív mutizmus) küzdő gyerekek fejlesztése**

Nevelési célok: állat- és természetvédelem; állatok és egymás tiszteletére nevelés; társállatok, vadon élő állatok gondozása

Eszközök: Szövegről szövegre – Olvasás munkatankönyv I. kötet, füzet, digitális tábla, laptop, plüss kacsa, képek, szókérták, mondatkérták, csipeszek

Dátum: 2022. 12. 05.

Időkeret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések
		Módszerek, munkaformák, eszközök	Tanulói tevékenységek	Állat tevékenysége	
2'	I. <u>Előkészítés, motiváció</u> 1. Köszönőkör FT: szociális kompetencia fejlesztése, állatokkal való helyes bánásmód kialakítása, együttműködési hajlandóság, türelem. Kutya és felvezető köszöntése	M: tanári irányítás Mf: frontális munka	Gyerekek helyükön ülve simogatással üdvözlrik a kutyát	A kutya körbe megy a felvezetővel, megáll a tanulók előtt, fogadja a simogatást.	

2'	2. Szabályok átismétlése FT: szociális kompetencia fejlesztése, állatokkal való helyes bánásmód kialakítása, együttműködési hajlandóság, türelem Kutya köszöntése falatadással.	Mf: frontális munka, egyéni munka M: tanítói kérdésfeltevés	Aki a kezét felteszi, mondhat egy közös szabályt, amit a kutyás foglalkozásokon be kell tartani. Aki mond egyet, odamegy a kutyához és falatot ad neki.	A kutya a gyerekek előtt felvezetőjével várakozik.	
3'	3. Kutyafajta bemutatása játékkal - Kacsavadászat FT: szorongás oldása játékkal, türelem, együttműködés Kutya fajtája golden retriever. Munkakutya. Vadászatokra használják, használták. Nézzük meg, hogy ő milyen kacsavadász lenne! Elrejtünk nálatok egy plüss kacsát, amit a kutyusnak meg kell keresni.	Mf: frontális munka, egyéni munka M: tanítói közlés, irányítás E: plüss kacska	Gyerekek a helyükön ülnek, valakinél elrejtjük a kacsát.	Kutya a gyerekek előtt ül, megnézi, kinél rejtették el a kacsát. Keress! vezényszóra odasétál a gyerekekhez és visszahozza a kacsát.	
5'	4. Célkitűzés „A mai órán olyan madarokról tanulunk, amelyek nem költöznek télen melegebb tájakra, hanem itt telelnek át.” II. Új ismeret feldolgozása 1. Bevezető feladat – Nézd a képet! FT: megfigyelőképesség, emlékezet, együttműködés, türelem A táblán 3 db kép van: kerceréce, vadliba, daru. A gyerekek is kapnak kis képet, amit meg kell nézniük. Melyik madarat ábrázol? Felteszi a kezét, akinél kerceréce van. A kutyus odamegy hozzájuk és a hámjába teszik a képet. A másik 2 képpel ugyanígy teszünk.	M: tanítói közlés Mf: frontális munka E: képek, tábla képe, számoly	A gyerekek megnézik a kis képeket, amiket előzetesen kaptak. Felmutatják a képet, ha az említett madárról van szó.	A kutya felvezetőjével odasétál a gyerekekhez és begyűjti a képeket.	

5'	Megnézik alaposan. Tulajdonságokat mondok a 3 madárról. Akinek van sejtése, hogy melyik szárnyasról van szó, kijön és megsimogatja a kutya egyik testrészét. Ha a kercerécéről lehet szó, akkor a fejét, ha a vadlibáról, akkor a hátát, ha a daruról, akkor pedig a fenekét. Állítások: - A hím fején a toll zöldes színű, a tojó fején pedig barna. (kerceréce) - Testhossza 40-50 cm (kerceréce) - Vízközei odvas fába fészkel. (kerceréce) - Nagyobb termetű, 76-89 cm hosszú. (vadliba) - Háta barnásszürke, melle sárgásszürke fekete foltokkal, hasa és farka tollai fehérek. (vadliba) - Nádasok, mocsarak közelében fészkel. (vadliba) - Testhossza 110-120 cm. (daru) - Palaszürke színű, fején piros folt látható. (daru) - Vizes erdei tájakon, pusztákon költ. (daru) - V alakban repülnek. (vadliba, daru) - A tojó kisebb, mint a hím madár. (mindhárom)		A gyerekek a helyükön ülve jelentkeznek az adott állítás után. Kijönnek a kutyához és megsimogatják.	A kutya egy zsámolyon helyezkedik el úgy, hogy látható és kézzel fogható legyen.	
20'	2. Olvasmány feldolgozása FT: néma, értő olvasás fejlesztése, olvasási készség fejlesztése, megfigyelés - Hallgassátok meg a szöveget, felolvasom. Közben számozzátok be a bekezdéseket, húzzátok alá a madárfajtákat! - Írd az 5. feladatban a vonalra, hogy hány bekezdésből áll a szöveg! - Olvassuk el az első bekezdést! Ezután önállóan magadban olvasd el a 6. feladatot és oldd meg! Ellenőrzés! - Olvassuk el a második bekezdést! Majd önállóan oldd meg a 7. feladatot!	M: tanári utasítás Mf: frontális munka E: olvasókönyv, ceruza Mf: önálló munka	A tanulók a helyükön ülve az olvasókönyvben dolgoznak. Az olvasó gyerek kérhet egy trükköt a kutyától. A feladat ellenőrzésénél a jól válaszoló gyerek adhat jutalomfalatot vagy kérhet egy trükköt a kutyától.	A kutya pihen, figyel a gyermekeket. Ha a gyerek jól válaszol, bemutat egy trükköt.	

5'	- Olvassuk el a harmadik bekezdést is! Oldd meg a 8. feladatot! III. Összefoglalás 1. Koronázás! Keresd ki a szövegből! FT: emlékezet, türelem, együttműködés, állatokkal való megfelelő bánásmód Minden gyerek kap egy mondatkártyát a szövegből kiemelve. A kutya fejére egy-egy a madarak képével ellátott „koronát” teszünk. Elolvassák a kapott mondatokat, ha arra a madárra utal, akkor a mondatkártyát rácsipeszeli óvatosan a kutya szőrére. Mondatkártyák: - Nálunk könnyebben áttelel. (kerceréce) - Nagyon hideg tájakról érkezik. (kerceréce) - Enyhe teleken végig itt maradnak. (vadliba) - Ha hideg és hó jön, akkor tovább állnak melegebb vidékre. (vadliba) - 18 nagy gyülekezőhelyen pihennek. (vadliba) - V alakban repülnek. (vadliba és a daru) - A Hortobágy egyik legféltettebb látványossága a daruvonulás. (daru) - A sekély tavak közelében nagy tömegben gyülekeznek ezek a kecses madarak. (daru)	M: tanári közlés Mf: frontális munka E: mondatkártyák, csipeszek, „koronák”	A tanulók a helyükön elolvassák a mondatkártyákat, majd azt a megfelelő pillanatban rácsipeszeli a kutyusra.	A kutyas fekszik, fején „korona” és hagyja, hogy rácsipeszeljék a mondatkártyákat.	
1'	2. Házi feladat: FT: önálló munkavégzés Olvasókönyv 107/9. megoldása és lemásolása a füzetbe a helyes sorrendbe. Rajzold le azt a madarat, ami a 3 közül a legjobban tetszett!	Mf: önálló munka			

1'	3. Tanóra értékelése Kutyafejes emogikat kapnak: vidám és szomorú fejek. Azt kell bedobniuk egy kalapba, amilyennek a tanórán érezték magukat. Elköszönnek a kutyától és a felvezetőtől. Időkitöltő feladat: digitális táblán élő vadlúd kamera nézése https://www.youtube.com/watch?v=44pFMFbhzl4	M: tanári közlés Mf: önálló munka E: emotikonok	A kutya felvezetője körbe viszi a kalapot a kutyával, majd a gyerekek beleteszik a megfelelő emojikat a helyükön ülve. Közben elköszönnek a kutyától és a felvezetőjétől.	A kutya felvezetőjével sétál körbe az osztályteremben.	
----	---	--	---	---	--

Reflexió

A tanórát az Állatvédelmi témahét kereteiben terveztem. Nagy előkészületet igényelt. A Doktor Mancsok Alapítvány felvezetőjét és kutyáját választottam, mert az ismeretség megvolt részemről és a gyerekek részéről is, ugyanis Anikó volt már foglalkozást tartani iskolánkban. Irodalom órán ismeretterjesztő szöveg feldolgozása volt a téma.

Megterveztem a tanórát előzetesen, amibe már a kutya szerepét is beletettem. Elküldtem a felvezetőnek, aki a kutyáját ismerve egy-két változtatási javaslat mellett felkészült a tanórára. Meghívtam a kollégáimat, hogy bepillantást nyerhessenek egy ilyen foglalkozásba. A gyerekek közül volt olyan, aki félt a kutyától, de nagyon várták a tanórát. Ezeknek a tanulónak felajánlottam, hogy nem muszáj bent lenniük, de a kíváncsiság győzött. Azt is megbeszéltem velük, hogy bármikor kimehetnek, ha nem érzik magukat biztonságban. A gyerekeknek elmondtam minden olyan szabályt, amit tudniuk kell az állatok védelméről, mit szabad és mit nem a kutya közelében.

Megérkezett Anikó a csodaszép golden retriever kutyusával, Travellel. A gyerekek minden szabályt megjegyeztek, az egész foglalkozás alatt végig fegyelmezettek voltak. Senki nem emelte fel a hangját, vidám, szeretetteljes közeg alakult ki már az első pillanatban. Akik féltek a kutyától, végig a tanteremben maradtak és tevékenyen részt vettek a tanórán. Félelemnek semmilyen jelét nem mutatták. Egész tanóra folyamán mindenki motivált és aktív volt. Senkire nem kellett rászólnom azért, mert nem úgy viselkedett, ahogy elvártam volna. A diákok nyugodtak, kiegyensúlyozottak voltak. Ha nem jó választ adtak, nem csüggedtek, próbálkoztak újra. Az ismeretanyagot gyorsan és biztosan sajátították el, később visszakérdezésnél emlékeztek rá. Olvasásnál nem szorongtak, pedig olyan kollégák is voltak benn, akiket felületesen ismernek.

A későbbiekben is éreztük pozitív hatását. A gyerekek nagyon elfáradtak, de egy flow élménnyel gazdagodtak. Egész héten nyugodtak voltak, viselkedésükkel, tanulásukkal továbbra sem volt semmi probléma. Előtte is érdeklődtek az állatok iránt, tisztelték, védtek őket, de azóta még inkább megfigyelhető ez a dolog. Egyre többen hoznak plüssállatokat, a tanterembe tévedt poloskákat szépen, papírzsebkendővel megfogva kiviszik, a hangyákat figyelik több percen keresztül, a bodobácsoknak papírból készítenek lakást. Szeretném, ha napi szinten be tudnám vinni kutyámat, ami nem csak a gyerekek lelkének, hanem az enyémmnek és kollégáim érzéseinek is jót tenne.

3. További tanulási és fejlődési célok

A képzés során nagyon sok ismerettel gazdagodtam. Mikor jelentkeztem, nem volt rálátásom az állatasszisztált pedagógia lényegére, de most már el sem tudom képzelni a jövőmet nélküle. Nagyon szeretném a kutyámat vizsgáztatni, hogy a munkám során segítséget tudjon nyújtani. Az előadásokon és a gyakorlatban megszerzett tudást tudatosan szeretném beépíteni pedagógiai tevékenységembe. Ezalatt az idő alatt kaptam egy maine coon fajtájú macskát, akit szintén szeretnék vizsgáztatni. Ennek érdekében felvettem a kapcsolatot a Terápiás és Segítő Macskákért Alapítvány elnökével. A vizsgázott cicával a fejlesztő foglalkozásokon szeretnék segíteni a felzárkóztatásra szoruló gyermekek segítésében. Továbbra is szeretném segíteni az állatvédő szervezetek munkáját. Fontosnak találom, hogy a környezeti nevelés beépüljön a mindennapokban a köznevelési intézmények programjaiba. Azon dolgozunk, hogy az iskola minden osztályában tarthassak állatasszisztált tanórát. Jelentkeztem mesterpedagógus minősítő eljárásra, fejlesztő, innovátori témakörben. A témám pedig az állatasszisztált foglalkozások tartása általános iskolás keretek között. A képzésem megszerzett biztos tudásra alapozva szeretném a tevékenységeimet folytatni. A jövőben el kívánom végezni még a mentortanári szakvizsgás képzést annak érdekében, hogy több kollégámnak hitelesen át tudjam adni az itt megszerzett és a munkám során megtapasztalt tudást segítve ezzel munkájukat.

4. **Felhasznált irodalom**

- Csorbáné Szigetvári Melinda, Szakács Nóra (2018). *Négy lábú tanársegédek. A kutyás terápia gyakorlati és hatásvizsgálati lehetőségei*. Pata és Mancs Egyesület kiadó, Székesfehérvár.
- Klimke, Vivienne (2003). *Gyógyító állatok. „Aikre” mindig számíthatunk*. Gladiátor kiadó, Budapest
- Pásztk Norbert: Állatok hatása az emberek egészségi állapotára. Állatasszisztált terápia. Egészségtudományi Közlemények, 9. kötet, 2. szám (2019)
- Topál József, Hernádi Anna: Gyógyító állatok: Tudomány vagy kuruzslás? Magyar Tudomány (2011 vol 112(6), 678-686)
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 191/A. §
- 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről
- 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kutyatar-kutyatar-1/a-kutya-tartasa-tenyesztese-nevelese-1577/>
- <https://www.deakveszprem.eu/dokument.htm>, Veszprémi Deák Ferenc Általános Iskola alapidokumentumai

5. **Mellékletek**

2.2.2. Szervezet bemutatása videók:

<https://www.youtube.com/watch?v=UTZ3RsyCaes>

<https://www.youtube.com/watch?v=4dT9mZ4i0g&t=89s>

<https://www.youtube.com/watch?v=bmKf08em3Pw&t=149s>

<https://www.youtube.com/watch?v=bLNUYcg7vfw&t=52s>

https://www.youtube.com/watch?v=Zvq-oBjo6_Q&t=60s

<https://www.youtube.com/watch?v=vi5jvA8X7A0&t=61s>

https://www.youtube.com/watch?v=YAP4_wm3YTo

NYILATKOZAT

Alulírott Jakabné Kiss Éva, a Magyar Agrár- és
Élettudományi Kaposvári Campus,

Állat- és szőlő- és kertészeti pedagógiai fejl. tev. területen
pedagógus szakvizsgát a felk. szakirányú továbbképz. szak nappali/levelező* tagozat
végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során
a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem.
Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom
egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban
(pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető
Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai
szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár, év május hó 2. nap

Jakabné Kiss Éva
Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a
Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot/Portfóliót áttekintettem, a hallgatót
az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A Záródolgozatot/Szakdolgozatot/Diplomadolgozatot/Portfóliót záróvizsgán történő
védelemre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023 év május hó 1. nap

[Kézi aláírás]
Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!

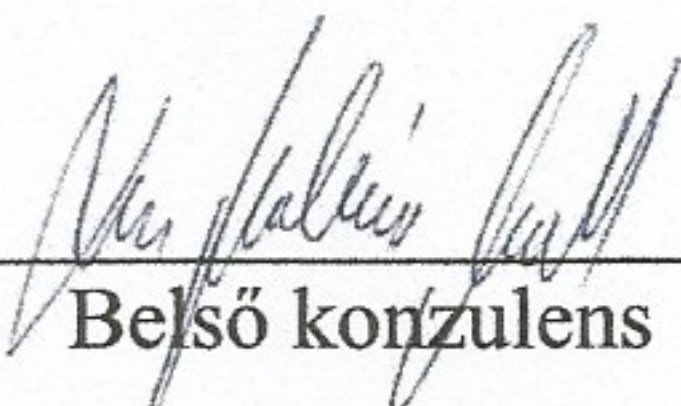
KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Jakabné Kiss Éva (hallgató Neptun azonosítója: I78T2D) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a portfóliót¹⁶ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A portfóliót a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom¹⁷.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*¹⁸

Kelt: 2023 év május hó 1. nap

Belső konzulens

¹⁶ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

¹⁷ A megfelelő aláhúzendó.

¹⁸ A megfelelő aláhúzendó.

NYILATKOZAT

a portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Jakabné Kiss Éva
A Hallgató Neptun kódja: I78T2D
A dolgozat címe: Portfólió
A megjelenés éve: 2023.
A konzulens tanszék neve: Neveléstudományi Intézet

Kijelentem, hogy az általam benyújtott portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

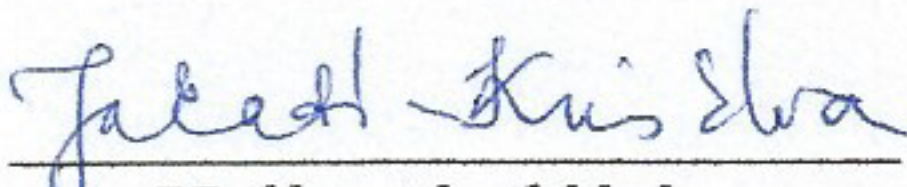
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Kaposvár, 2023. év május hó 2. nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.